

Ett sekel sedan Kantōmassakern 1923

En framställning av nutida Japans minneskultur kring Kantōmassakern, baserat på vad som skrivits i engelskspråkiga tidningar 2013-2023.

Sofie Långstedt

Pro gradu-avhandling i allmän historia

Matrikelnummer: 41576

Handledare: Holger Weiss

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Åbo Akademi

2023

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR HUMANIORA, PSYKOLOGI OCH TEOLOGI

Sammanfattning av avhandling pro gradu

Ämne: Allmän historia	
Författare: Sofie Långstedt	
Arbetets titel: Ett sekel sedan Kantōmassakern: En framställning av nutida Japans minneskultur kring Kantōmassakern, baserat på vad som skrivits i engelskspråkiga tidningar 2013-2023.	
Handledare: Holger Weiss	
Abstrakt: <p>I Japan finns det en föreställning att de är ett etniskt homogent land, men faktumet är att de har en koreansk minoritet med sin egen historia, men som sällan inkluderas i nationella metanarrativet. Bland dem finns Kantōmassakern.</p> <p>Den första september 1923 inträffade en jordbävning med en magnitud på 7,9 i Japan. Jordbävningens konsekvenser utlöste Kantōmassakern, där offren var den koreanska befolkningen i Japan och gärningsmännen var japanska medborgare, polisen och militären. Över 6000 koreaner miste sina liv till följd av falska rykten. Redan då vägrade Japan medge sin involvering i uppkomsten av ryktena och i själva genomförandet av massmordet, varav narrativet ännu fortsätter idag.</p> <p>Massakern skedde ett sekel tillbaka och fortfarande finns det kvarliggande mönster när naturkatastrofer sker i Japan. Efter naturkatastrofer sprids falska rykten om koreaner och utlänningar. Minnet lever kvar bland den koreanska minoriteten i Japan som strävar att få massakern erkänd, samtidigt som de upplever diskriminering.</p> <p>Det finns inga tidigare studier som diskuterar minneskulturen kring Kantōmassakern och syftet är att fylla i tomrummet. Samtidigt är syftet att förstå hur minneskulturen växelverkar med Japans förnekelsekultur. Frågan som besvaras i avhandlingen är följande: Hur ser minneskulturen kring Kantōmassakern 1923 ut i dagens Japan, baserat på vad som skrivits i engelskspråkiga digitala tidningar 2013–2023. De använda tidningarna är <i>The Japan Times</i> och <i>The Mainichi</i>. Avhandlingen har undersökt minneskulturen genom minnesstudier och använt sig av textanalys.</p> <p>Avhandlingen är indelad i tre tematiska kapitel. Första undersöker Japans sociopolitiska omständigheter. Andra undersöker antikoreanska hatretoriken i Japan och hur naturkatastrofer är kopplade till dem. Det finns ett uppenbart problem som påminner om jordbävningen 1923. Slutligen framställs det hurdana visuella representationer det finns i minneskulturen kring massakern, där bland annat minnesceremonier och TV-serien <i>Pachinko</i> diskuteras. Att undersöka alla områden ger det en helhetlig kontext för minneskulturen, eftersom det finns flertals faktorer som påverkar olika samhällsgruppers minnen och narrativ.</p>	
Nyckelord: Kantōmassakern, 1923, minneskultur, <i>The Japan Times</i> , <i>The Mainichi</i> , Shinzo Abe, Yuriko Koike, förnekelse, hatretorik, naturkatastrof, Zaitokukai-gruppen, sociala medier, nationalistisk offerhet, diskriminering	
Datum: 20.5.2023	Sidoantal: 69

Innehållsförteckning

Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Forskningsläget	6
1.3 Material och avgränsning	9
1.4 Metod.....	11
1.5 Teoretiska utgångspunkten.....	11
2. Bakgrunden för samtida minneskulturen	14
2.1 Kantōmassakern 1923 eller ”Jakten på koreanerna”	15
3. De sociopolitiska omständigheterna kring massakerns förnekelse i Japan	22
3.1 Shinto Abe och Liberaldemokratiska partiet (LDP).....	22
3.2 Läroböcker och medias kontroll och censur – historisk revisionism	25
3.3 Förnekelse- och erkännandepolitiken i Japan	32
4. Den anti-koreanska hatretoriken i Japan	36
4.1 Naturkatastrofer som startar hatretoriska mönsterbeteende	36
4.2 Pro-Japan: Zaitokukai-gruppen	44
5. Visuella representationer	50
5.1 Minnesceremoni för koreanska offren och Yuriko Koike.....	50
5.2 Anti-koreanskt budskap på minnesceremonin	58
5.3 Pachinko	60
5.4 Hundra års dokumentärdedikation – en onämnd massaker	63
6. Slutsats och sammanfattning	65
Käll- och litteraturförteckning	67
Figur 1. Minneskulturens arenor	3
Figur 2. Studie utförd av Kwak Kihwan 2016	43

Inledning

För ett sekel sedan, den första september 1923 inträffade en jordbävning med en magnitud på 7,9 i Japan. Jordbävningen inträffade i Kantō-regionen i Japan, som bland annat innefattar prefekturerna Tokio, Saitama och Chiba. Jordbävningens konsekvenser utlöste Kantōmassakern, där offren var den koreanska befolkningen i Japan och gärningsmännen var japanska medborgare, polisen och militären. Över 6000 koreaner miste sina liv i samband med masshysterin som följde jordbävningen. Redan samma kväll inleddes jakten på koreaner av den japanska befolkningen till följd av rykten om att koreanerna hade börjat förgifta vattenbrunnarna, plundra och starta uppror efter jordbävningen. Ryktenas validitet har fortsättningsvis inte kunnat bevisas, däremot finns det dokumenterade bevis på att japanska staten, mera specifikt polisen, spridit ryktena om koreanerna, vilket resulterade i massakern. Redan då vägrade Japan medge sin involvering i uppkomsten av ryktena och i själva genomförandet av massmordet.¹ Därmed dolde den japanska staten brotten och förnekade massakern, och förnekelse förekommer fortsättningsvis än i dagens Japan, speciellt bland högnationalistiska kretsar. Även om massakern skedde för hundra år sedan, finns det ett upprepat språkbruk som använts när en naturkatastrof sker i Japan, där man sprider falska rykten om koreaner och utlänningar. Med andra ord finns det ett återkommande fenomen, som är kopplat till fördomar.

Händelsen lever kvar som ett kollektivt minne bland den koreanska minoriteten i Japan, eller de så kallade zainichikoreanerna, samt i Sydkorea. Idag finns det cirka en miljon etniska koreaner i Japan, men siffran kan inte fastslås helt baserat på Japans sätt att klassificera personer i befolkningsdatabasen.² Än idag finns det krav på att staten ska erkänna sin avgörande roll i massakern men tills vidare har det förblivit ogjort, liksom andra krigsbrott som Japan utfört. Om man bekantar sig med Ostasiens historia med fokus på Japan, avslöjas det relativt snabbt att det japanska samhället har ett mönster av att förneka eller nedspela sitt deltagande i vissa händelser som andra nationer eller etniska grupper har krävt att Japan ska erkänna. Mönstret kan anses härstamma från Japans tidigare historia, exempelvis Japans tid som imperialmakt, vilket fortfarande påverkar de sociopolitiska strukturerna och kulturen. Speciellt Shinzo Abes administration har haft en stor roll i hur politisk makt influerat minneskulturens konstruktion, bland annat genom censur och reglering av japanska

¹”The Enemy Within: Earthquake, Rumours and Massacre in the Japanese Empire,” *Faculty Research & Creative Activity* 58 (2008): 187–195.

² Xavier Robillard-Martel och Christopher Laurent, ”From Colonization to Zaitokukai: The Legacy of Racial Oppression in the Lives of Koreans in Japan,” *Asian Ethnicity* 21, nr 3 (2020): 398, <https://doi.org/10.1080/14631369.2019.1575718>.

läroböcker.³ Men minnen lever kvar bland de nya generationerna som fortfarande söker erkännande för massakern som deras förfäder utsattes för.

Med de moderna teknologiska framstegen och de utvecklade kommunikationsmedlen och forumen, finns det möjlighet att träda in i flera informations- och nyhetsarenor. Tillsammans med ett bredare språkutbud underlättas tillgången till diverse informationskällor och nyheter världen runt. På så vis har individer och olika samhällsgrupper fler möjligheter att uttrycka sina åsikter och ta ställning i samhället, som vidare når andra människor och arenor. Kantōmassakern är ett exempel på hur en händelse fått mera internationell publicitet till följd av det som skrivits om den på engelska. Språket är därför avgörande för hela avhandlingen, eftersom man med en viss språksökning når en viss sorts arena, med en viss sorts tillgänglig information och innehåll.

1.1 Syfte och frågeställning

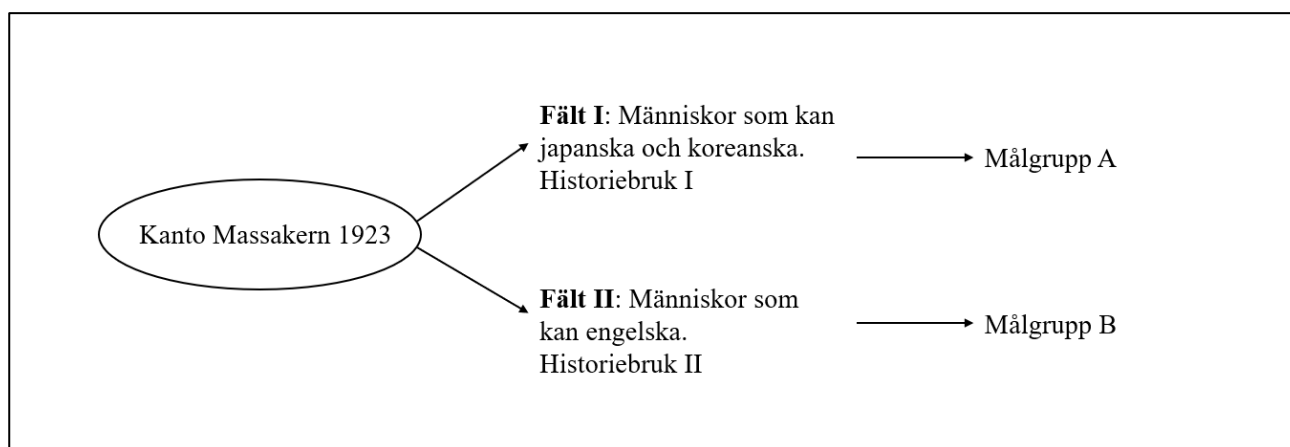
Det finns inga tidiga studier om hur man skrivit om minneskulturen kring massakern, särskilt på engelska, så syftet med avhandlingen är att fylla det tomrummet. Händelsen verkar inte heller omtalad i Korea eller Japan. Det finns emellertid vetenskapliga artiklar som diskuterar koreaner som en minoritetsgrupp i Japan och vissa som skrivits om Kantōmassakern. Sällan har dessa kombinerats till minneskulturstudier. Eftersom det inte har bedrivits forskning kopplad till avhandlingens frågeställning och syfte tidigare, kommer jag att undersöka Japans samhällsstruktur och situation ur ett mer kritiskt perspektiv. Syftet är även att lyfta fram de av massakerns offer som inte har fått komma till tals och den diskriminering som etniska koreaner fortfarande upplever i Japan. Att undersöka detta ämne är relevant för att förstå synen på de sociala och etniska identiteter i ett samhälle som anser sig själva vara etniskt homogena och som sällan betonar sina brott mot andra samhällsgrupper.

Frågeställningen i avhandlingen är följande: Hur ser minneskulturen kring Kantōmassakern 1923 ut i dagens Japan, baserat på vad som skrivits i engelskspråkiga digitala tidningar 2013–2023. Genom frågeställningen dyker man in i en särskild arena för ett visst sorts historiebruk och avsikten är att undersöka det.

Det bör noteras att begreppet arena i avhandlingen förklarar att det förekommer två sorters arenor för att förstå Kantōmassakern. Arenorna centraliserar sig kring hurdana språkkunskaper man har för att

³ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 394.

kunna läsa in sig på materialet och för att förstå sig på innehållet. Utgångspunkten är såklart att undersöka och analysera Kantōmassakern från ett samtidsperspektiv i Japan, och den första arenan är de som kan japanska och koreanska och bor i respektive land. Utöver det förstås de som målgrupp A med en egen sorts historiebruk. Eftersom jag undersöker det engelskspråkiga materialet och inte kan uttala mig om innehållet i de källor som skrivits på koreanska eller japanska, är detta inte en komparativ undersökning. Genom att undersöka det engelskspråkiga materialet förekommer skillnader mellan minnesbruket och minneskulturen inom Japan, men som tidigare nämnts kan det skilja sig från det historiebruket som förekommer på japanska och koreanska. Men syftet är som sagt att analysera hur minneskulturen framhävs i engelskspråkigt material, det vill säga material riktat till målgrupp B. Att analysera den andra arenan innebär dessutom att man deltar i den globala diskursen. Några underfrågor som därmed ställs är hur man uppfattat varför en viss sorts information publicerats, i vilket syfte och hur målgruppen B uppfattar innehållet. För att få en tydligare förklaring på hur arenorna definieras, så kan man se på figur 1.

Figur 1. Minneskulturens arenor.

Användningen av andra tidningsmaterial skapade en större förklaring till minneskulturen idag i det japanska samhället och även tog hänsyn till koreanernas sociopolitiska och kulturella positionering. Eftersom Japan har en djuprotad diskriminering och rasism i samhället användes andra nyhetsartiklar för att framhäva problemet, samt för att förstå relationen till Japans förnekelsekultur och politik. Även för att kunna placera materialet i en sociokulturell och politisk kontext och avslöja hur man på ett samhälleligt plan fäst sig till en viss sorts nationell självbild eller hur denna projicerar vidare till andra som inte anses tillhöra samma etniska kaliber. Eftersom det metodologiska perspektivet baserar sig på textanalys så förklaras centrala begrepp och hurudant politiskt språkbruk som framhävs i materialet.

Det finns en upprätthållande samhällsdiskurs i Japan där man anser sig vara ett etniskt homogent land, men påståendet kan ses som en falsk verklighetsuppfattning.⁴ Det finns onekligen fortsättningsvis spända sociala dynamiker bland befolkningen och specifikt angående de etniska minoriteterna och utlänningar, varav många upplever att de utsätts för diskriminering och rasism. Man kan argumentera för att diskrimineringen har sina rötter i 1800-talets Meijiperiod, även känd som Meijirestaurationen, som inleddes 1868 och avslutades 1912.⁵ Perioden kännetecknas av sociala och politiska reformer som omvandlade Japan till vad som kan kallas en nationalstat. Japan strävade under denna tid efter att uppnå samma mål som den europeiska imperialismen och mellan 1910–1945 var koreanska halvön en del av det japanska imperiet med det officiella namnet – Chōsen.⁶ För att förstå Koreas kolonialperiod och Japans väg till en nationsstat blir det relevant för framställningen av diskursen kring massakerns utbrott och hur de samtida minnesbilderna tar form och framställs i Japan. I avhandlingens analyskapitel beskrivs hur den historiska bakgrunden fortsättningsvis är relevant i den samtida minneskulturen i Japan, den är därmed relevant att inkludera. Historia kan alltid kopplas till samtida relationer, både till de interna förhållandena inom landet och de transnationella förhållandena mellan Japan och Syd- och Nordkorea, av vilka de senare även har fått internationell uppmärksamhet.

Avhandlingens disposition följer först en kronologisk ordning från Meijiperiodens början 1868 till 1912 och hur den japanska kolonialismen i Korea är kopplad till massakern. Från de här tiderna var japanska nationalismen och självbilden av ett hierarkiskt kolonivälde insytt i hur man bemötte koreanerna och andra som inte räknades som japaner och hurdana mentala framställningar som påverkade ens aggressiva agerande efter jordbävningen. Efter att beskrivit helhetsbilden av perioden så presenteras självaste Kantōmassakern och vad som hände. Det är nödvändigt att skriva ett omfattande bakgrundskapitel eftersom det ger kontext till Japans moderna tider och hur massakern presenteras i materialet. Resten av avhandlingen följer ett temabaserat upplägg med de mest centrala aspekterna som kunnat analyseras utgående från materialet och de olika engelskrivna databaserna.

För att vidare förklara denna samhällsutveckling behöver man studera japans strukturella och institutionella ramverk. Samt behövs det en historisk reflektion för att kunna analysera och tolka de samtida omständigheterna. Tredje kapitlet ägnar sig till att undersöka vad tidningarna skrivit om Kantōmassakern i en sociopolitisk kontext. Det finns en uppenbar diskurs i nyhetsartiklarna som berör politikens uttalande som kan kopplas till ett politiskt minne och politiserande av den. Vad som

⁴ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 399.

⁵ Sven Saaler, "Men in Metal: Representations of the Nation in Public Space in Meiji Japan, 1868–1912," *Comparativ* 19, nr 2-3 (2009): 27-28, <https://doi.org/10.26014/J.COMP.2009.02/03.02>.

⁶ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 398.

diskuteras är tidigare premiärministern Shinzo Abe och hans parti Liberaldemokratiska partiet (LDP) och deras inflytande över läroböckerna och censur i media. De har ofta kopplats till en historisk revisionism, som även undersöks. Eftersom kapitlet ägnar sig till att tala om minnespolitiken, vilket påverkar på kulturen och den historiska uppfattningen av massakern, så går det inte att ignorera dess förknippning till förnekelsepolitik. Att undersöka förnekelsepolitiken, som även är ett allmänt fenomen i Japan, så ger det en grund för att tala om samtida minnen och narrativen. För att få en mera övergripande förklaring över förnekelsen kring Kantōmassakern, har kapitlet diskuterat andra förnekelse som koreanska tröstekvinnorna och Nanjingmassakern under andra världskriget. Dessa har varit de främsta fokuserna i akademisk litteratur och allmänna internationella studier, medan Kantōmassakern inte fått samma uppmärksamhet. Hur ser förnekelsen ut i samtida Japan och varifrån härstammar den? Det besvarar kapitlet, men dessutom genomsyrar det fjärde kapitlet.

Många forskare förklarar att massakern har byggts upp eller förpassats till glömska i det japanska samhället och bland medborgarna. I samband med den ökade hatretoriken, speciellt efter 2012, finns det rapporter om en stigande mängd upplevelser av diskriminering och hatpropaganda mot den koreanska minoriteten och utlänningar.⁷ Att vara en korean i Japan inkluderar vissa juridiska och sociala dilemman och orättvisor. Tillsammans med hur man bemöter sannolika diskrimineringar i Japan, vilket vidare påverkar diskursen om deras nationella tillhörighet. Dessutom sprids falska rykten om koreaner och utlänningar efter naturkatastrofer, likt det som hände efter jordbävningen 1923. Fjärde kapitlet presenterar hur samtida naturkatastrofer är kopplade till diskrimineringen och är anknutna till massakern. Detta ger en insikt i Japan som minneskultur på en mera allmän nivå bland medborgarna själva. Andra tilläggsfrågan är hur mycket diskrimineringen och anklagelserna mot koreanerna förankrar sig illusionen av ett etniskt homogent samhälle, samt vilka åsikter som existerar. Bland några av de mest högerradikala organisationerna är Zaitokukai, varav de utgör en egen underrubrik i fjärde kapitlet. Därmed ägnar sig det fjärde kapitlet att undersöka hur diskursen om sociala gruppers historietolkning, hur de utövas och vilken form av aktivism som existerar i Japan kring Kantōmassakern, men även allmänt om koreanerna. Det gör att forskningen blir mera relevant för att studera anknytningen till minneskulturen och de sociala- och kulturella relationerna. Det finns en uppenbarlig problematik som måste synliggöras.

Utgående från materialet har det varit möjligt att skriva ett skilt kapitel om de visuella representationerna, organiserat och producerat av koreanerna. Femte kapitlet diskuterar de visuella

⁷ Bachtiar Alam, "The emergence of anti-hate speech activism in Japan: The relevance of critical race theory's sociological implications," *Paradigma: Jurnal Kajian Budaya* 10, nr 1 (2020): 17, <https://doi.org/10.17510/paradigma.v10i1.377>.

representationerna om Kantōmassakern i Japan. Hur har man valt att synliggöra händelsen och för att hedra offren? I samband med minnesceremonier har Tokios guvernör Yuriko Koike varit en central politisk figur och hennes bidrag till minneskulturens diskurs kring massakern. Förutom att framhäva organiserade representationerna så finns det producerade sådana i populärkulturen. *Pachinko* är en av dem. Serien nyutgiven producerad serie från 2022, varav en episod handlar om massakern.

1.2 Forskningsläget

Det en hel del studier och forskningar som allmänt gett analytiska perspektiv kring mass- eller folkmord. Bland de mest skrivna och studerade är förintelsen, armeniska folkmordet och Rwanda folkmordet, vilket rent utsagt haft en hel del infallsvinklar som påverkar sin egen och andras historiepuffattning. Men Kantōmassakern har definitivt fått mindre internationell uppmärksamhet och även inom Japan, vilket gör att det finns ett tomrum inom forskningsområdet. Japan som ett land har fortsättningsvis haft en förnekelsepolitisk inriktning som påverkar hur de definierar och återberättar sin historia och hurudan historiesyn det finns och produceras. Utgående från tidigare folk- och massmordstudier kan det införa några synvinklar i hur massmordet påverkade minneskulturer och hur det attribuerar till en mera psykologisk analys, men den är såväl främst prioriteringsmässigt sekundär.⁸

Forskningsläget byggs upp av följande komponenter; forskning om Kantōmassakern och andra relevanta folkmordsstudier, teoretiska studier om minnen och konstruktionen av dem i sociala, kulturella och politiska sammanhang, minoritetsstudier om etniska koreaner i Japan och förnekelsepolitik och politiskt språk. Alla dessa har varit relevanta i framställningen av händelsen och hur samtida minnen är kopplade till alla komponenter. Det är nödvändigt att inkludera alla aspekter för att få en övergripande och slutgiltig analys.

Först och främst består avhandlingen till av vad som tidigare forskare skrivit om Kantōmassakern och hur den utspelade sig, samt vilka bakgrundsfaktorer som kunde förklara utbrottet till massakern. Bland de ledande forskarna är Jinhee Lee, Sonia Ryang och Shōji Yamada som skildrar massmordet mot koreanerna i Kantōregionen. Genom att läsa deras publikationer begriper man de sociopolitiska förhållanden som rådde när händelsen skedde, men även den historiska bakgrunden.

⁸ Alexis Demirdijan, "A moving defence: The Turkish state and the Armenian genocide", *Journal of International Criminal Justice* 16, nr 3 (2018): 501-526, <https://doi.org/10.1093/jicj/mqy035>.

Shōji Yamada publicerade sin artikel ”What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake? —The State, the Media and the People” i tidskriften *Comparative Genocide Studies*.⁹ Artikeln belyser essentiella faktorer om massmordets relation till japanska staten och dess medborgare, samt orsakerna till hur förnekelsepolitiken fick sin början.¹⁰ Med andra ord hur attackerna och avrättningarna berättigades av staten och de japanska medborgarna och följderna inom en kortare tidsperiod. Artikeln går in på tre huvudsakliga punkter; ansvaret hos staten, medborgarna och median, vilka korrelerar med de teman som framförs i analysen.

Förutom Yamadas bidrag till undersökningen om massakern så har även Jinhee Lee aktivt studerat Asiens historia och med hennes artiklar ”Malcontent Koreans (*Futei senjin*): Towards a Geneology of Colonial Representation of Koreans in the Japanese Empire” och ”The Enemy Within: Earthquake, Rumours and Massacre in the Japanese Empire,” har hon vidare bidragit till diskursen och vilka narrativ som existerar kring händelsen.¹¹ Förutom att det finns parallella narrativ som hon och Yamada talat för, har hon också fördjupat sig i språkbruket och dess ursprung. I en av artikeln används termen *futei senjin* som använts nedsättande och diskriminerande mot koreanerna sedan kolonialtiden och som åstadkom en hierarkisk maktrelation inom samhället. Eftersom avhandlingen berör både ett politiskt och kulturellt språkbruk, bidrar Sonia Ryang och Jinhee Lees artiklar till en kontextuell analys av materialet. En annan forskare som studerat Kantōmassakern är Sonia Ryang och har bland annat publicerat ”The Great Kanto Earthquake and the Great Massacre of Koreans in 1923: Notes on Japan’s Modern National Sovereignty” och ”The Tongue That Divided Life and Death. The 1923 Tokyo Earthquake and the Massacre of Koreans.”¹² Speciellt den tidigare nämnda artikeln presenterar detaljrikt utförande av massakern och hur koreanerna jagades, torterades och slutligen avrättades. Tillsammans har forskarna bidragit med stommen till bakgrundskapitlet som belyser självaste massakern. Såvida har varken de eller någon annan skrivit eller studerat hur minnet uttryckts till nutiden.

När det kommer till minoritetsforskning så finns det definitivt en hel del skrivet om den koreanska minoriteten i Japan och om hur de utsätts för diskriminering, rasism och sociala orättvisor på

⁹ Shōji Yamada, ”What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake?—The State, the Media and the People”, *Comparative Genocide Studies* 3 (2012/2013): 1–23.

¹⁰ Yamada, ”What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake”.

¹¹ Jinhee Lee, ”Malcontent Koreans (*Futei senjin*): Towards a Geneology of Colonial Representation of Koreans in the Japanese Empire,” *Faculty Research & Creative Activity* (2013): 117–187, och Lee, ”The Enemy,” 187–211.

¹² Sonia Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923: Notes on Japan’s Modern National Sovereignty”, *Anthropological Quarterly* 76, nr. 4 (2003): 731–748; Sonia Ryang, ”The Tongue That Divided Life and Death. The 1923 Tokyo Earthquake and the Massacre of Koreans,” *The Asia-Pacific Journal* - Japan focus 5, nr 9 (2007): 1–13.

strukturella och institutionella plan. Förutom att man skrivit om japanska koreaner så finns det även andra minoriteter som bland annat ursprungsbefolkningen Ainu och den största sociala minoritetsgruppen, Buraku.¹³ Men om man enbart ställer de japanska koreaner i centrum så har Miki Y. Ishikida, Sonia Ryang och Erik Ropers varit de mest betydande forskarna. Många av dessa forskare inkluderar också frågor om identitet och representation i det japanska samhället. Deras forskning inkluderas i diskussionen kring diskriminering, social exkludering och sociala orättvisor som sker i Japan.

Förutom att Sonia Ryang publicerat artiklar relaterade till Kantōmassakern, har hon diversifierat sitt forskningsområde. Som socialantropolog är den koreanska minoriteten i Japan hennes första forskningsområde. Utöver att hon har studerat den koreanska minoriteten i Japan, har hon också ägnat sig åt forskningsområden såsom etniska minoriteter, diaspora, totalitarism och ideologi. Hon har utforskat och kastat ljus över sociohistoriska funktioner och materialitet hos idéer som människor har skapat och utsatt sig för genom självinförande av olika regler, koder och institutioner.¹⁴ Några av studierna hon publicerat är antologin *Diaspora Without Homeland: Being Korean in Japan*, (tillsammans John Lie,) och monografin *Koreans in Japan: Critical Voices from the Margin*.¹⁵ Bägge böckerna presenterar de etniska koreanernas situation i Japan och behandlar vilka den koreanska minoritetens utmaningar de i ett land som anser sig själv vara etniskt homogent. De berör ämnen som samhörighet, medborgarskap, juridisk och social status i landet. Boken reflekterar även över hur såväl kolonialismen, som tiden efter avkoloniseringen, påverkat koreaner i Japan

Eftersom avhandlingen besvarat frågan om hurudan minneskultur som existerar och uppehåller sig så är det väsentligt att kunna förknippa till historiska sammanhang till samtida omständigheterna. När massakern skedde tillhörde Korea det japanska imperiet ända tills 1945 finns det orsak att förklara tiderna före, under och efteråt för de hade utan tvivel betydande inflytelser på koreanernas kollektiva självidentitet och minne. Minnen är socialt konstruerade, politiserade, kulturellt anlagda och komplexa nätverk och argumenterar för att ha studerat forskaren som inriktat sig på Japans koloniala tider och post-koloniala tider.

¹³ Se vidare: Ilamari Vesterinen, *Japanilaiset: Japanin kulttuurin antropologista tarkastelua*, (Helsinki: Hakapaino Oy, 1987); Richard Siddle. *Race, Resistance, and the Ainu of Japan*. (London; New York: Routledge, 20019.

¹⁴ ”Sonia Ryang | Faculty | The People of Rice | Rice University”, <https://profiles.rice.edu/faculty/sonia-ryang->, hämtad 9.4.2023.

¹⁵ Sonia Ryang & John Lie, ed., *Diaspora Without Homeland: Being Korean in Japan*; Sonia Ryang, *Koreans in Japan: Critical Voices from the Margin*.

Barbara A. Misztals teoretiska ramverk för hur kollektiva minnen skapas, upprätthålls och reproduceras.¹⁶ Därutöver används Anna Johnssons utläggning om ”narrativ teori och metod.”¹⁷ Aleida Assmann och Sebastian och har studerat flera diskurser om minnen i en global tid, där Japan har varit ett exemplar för att förstå hur deras historia påverkat deras nationella självbild.¹⁸ Dessutom har de bidragit till förståelsen av förnekelsekulturen i Japan.

Eftersom det finns forskning om bägge Kantō massakern och om minoriteterna så är det möjligt att identifiera att det finns ett tomrum där man inte direkt forskat om minnesbilderna bland den koreanska minoriteten i samtida Japan. Problematiken som förekommer är både materialet och de publicerade forskningsarbeten engelskskrivna och reducerar tillkomsten av annan forskning och resultat men frågeställningen kan utan större oro åsidosätta dem och engagera sig med det tillgängliga utbudet. Dock påträffar man ett stort sortiment av engelskskrivna material.

1.3 Material och avgränsning

Materialet består av digitala nyhetsartiklar i de japanska nyhetsdatabaserna *The Japan Times* och *The Mainichi* publicerade mellan 2013 och 2023, även ett fåtal nyhetsartiklar av *The Korean Times*. Orsaken till tidsavgränsningen beror på att tidningarna som nämner massakern är främst från dessa år. Det bör uppmärksammas att tidningarna är skrivna på engelska, därmed påverkar det vilken slags kunskap man får om man varken kan japanska och koreanska, vilket gör att läsaren möjligtvis får en annorlunda uppfattning än de som kan språken och har tillgång till annat material. När man använder sig av det engelskspråkiga materialet, det vill säga inte landets modersmål, bör man ha en viss känslighet när man analyserar innehållet. Det är givetvis ett av de större problemen när man behandlar material som inte är skrivet på det egentliga modersmålet och får eventuellt inte en total överblick som kunde främja undersökningen. Den problematiken hindrar dock inte en att skriva om ämnet.

I stället närmar man sig ämnet medveten om problematiken, och frågeställningen lyder fortsättningsvis hurdan uppfattning man får av minneskulturen utifrån det valda materialet – den valda arenan. För att få en enhetlig analys består materialet inte endast av nyhetsartiklar direkt kopplade till Kantōmassakern, utan också nyhetsartiklar om den koreanska minoriteten, allmänt om

¹⁶ Barbara Misztal, *Theories of Social Remembering* (Maidenhead ; Philadelphia: Open University Press, 2003).

¹⁷ Anna Johansson, *Narrativ teori och metod* (Lund: Studentlitteratur, 2005).

¹⁸ Aleida Assman & Sebastian Conrad, *Memory in a Global Age: Discourses, Practices and Trajectories*, (Houndsmills, Basingstoke, UK ; New York, NY: Palgrave Macmillan, 2010).

diskrimineringen som existerar, sedan om Japans politik och diplomatiska relationer. Fastän mängden material varit liten, har den gett en betydande inblick i minneskulturens konstruktion och vilka historiska uppfattningar som förekommer. Majoriteten av tidningarna har haft liknande inställning i sina texter, vilket förenklat den kritiska positioneringen i analysen och teoretiseringen av frågeställningen.

Majoriteten av materialet kommer från *The Japan Times*, eftersom de skrivit mest om händelsen. Tidningen har också bidragit till samhällseliga diskurser som konstruerat existerande minnesbilder. Tidningen publicerades första gången 22 mars 1897 med målet att lösa missförstånd mellan japaner och icke-japaner, för att specifikt erbjuda information om Japans situation och för att främja ett ömsesidigt förhållande. Tidningen själv har beskrivit sig som ”Japans fönster till världen”. Sedan 2013 har *The Japan Times* och *The New York Times* samarbetat i syfte att erbjuda engelsk journalism i Japan. Enligt deras egen statistik är 70 % av tidningens läsare icke japaner, och cirka 60 procent är från Europa eller Nordamerika. Tidningens läsare består till stor del av högutbildade unga människor, och ungefär 30 procent av läsarna är mellan 25 och 34 år gamla. Baserat på statistiken som erbjudits, så går det att konstatera att läsarkretsen exponerar sig för en specifik informationsarena och kan iaktta Japans läge på distans. Tidningen distribueras fysiskt och digitalt, vilket öppnar möjligheterna att vara läsare och deltagare i de aktuella händelserna i Japan och deras relationer till andra länder.¹⁹

Eftersom minneskultur inte är bundit till ett visst sorts material, utan kan representeras på flertals sätt, behöver inte materialet inte begränsas till endast tidningarna. Minnets konstruktion är inte en simpel sak utan det finns flertals faktorer och element som påverkar hur individer eller större kollektiva grupper uppfattar sin eller andras historia. Det andra materialet som kommer att tillämpas är TV serien *Pachinko*, vilken är en amerikansk serie som baserar sig på Min Jin Lees roman och utkom våren 2022 med fokus på den koreanska diasporan. En av episoderna är dedikerat till att skildra Kantōmassakern och i avhandlingen har episoden analyserats och hur serien har skrivits i nyhetsartiklarna. Eftersom det här materialet är en serie fanns det behov av att se på den med ett kritiskt öga och vilka narrativ och inställningar som kan urskiljas med den visuella representationen.

¹⁹ “Media kit, General information: The history of Japan,” The Japan Times, https://cdn-japantimes.com/wp-content/uploads/2020/12/jt-nyt-media-info_e.pdf, hämtad 18.2.2023

1.4 Metod

Minneskultur framträder på varierande sätt, men utgående från mitt material så är den mest lämpade metoden textanalys. Förutom att jag analyserar hur olika människor uttrycker sig i artiklarna, behövs en fördjupad analys som förklarar kontexten i över varför folk säger som de gör, vilka social- och politiska kurser som behandlas och förespråkas. Inblandat är en retorisk textanalys och analys på det politiska språkbruket.

Processen började med att söka efter artiklar som specifikt nämner massakern på koreanerna, hur den beskrivs och hurdana ställningstaganden som förekom. Sökningsorden behövdes ofta omformuleras för att hitta fram till tidningsartiklar som nämnt Kantōmassakern. Utgående från de resultaten, undersöktes kontexten i tidningarna.

Det bör noteras att jag mitt material består sig huvudsakligen av textmaterial, men eftersom minnesbilder inte endast behövs uttryckas sig av vad som befinner sig i textformat så behandlar jag även en episod från den koreanska serien *Pachinko*, där massakrerna ges sig till känna. Eftersom seriens talade språk är koreanska och japanska så förblir metoden en form av textanalysläsning, som sker via den översättande texten på skärmen och i taldialogen. Förutom den visuella representationen har moderna tidningsartiklarna en tendens att inkludera bilder, men det blir som en biproduktanalys i avhandlingen. Fortsättningsvis är metodvalet textanalys men även har det tillämpats en form av visuell analys.

1.5 Teoretiska utgångspunkten

Minneskultur kan ha flera betydelser, men i avhandlingen har denna aspekt teoretiserats utgående från sociala minnesstudier och teorier. Kontakten mellan minne och kultur går inte att närma sig med en disciplin, eftersom minne är ett tvärvetenskapligt problem och därmed talar man om ett interdisciplinärt projekt.²⁰ Man skulle kunna påstå att minneshistoria är en samling av flera sociala aspekter, historiska händelser och politiska sammanhang, som påverkar samtida minnen bland olika sociala grupper i ett samhälle. I avhandlingen lyder frågeställning hur minneskulturen ser ut kring Kantōmassakern i samtida Japan, och för att kunna besvara frågan behöver man inkludera flera aspekter för att förstå varifrån de formats och var de uttrycks. Centralt är att förstå föreställningarna

²⁰ Astrid Erll, *Memory in culture*, (Palgrave Macmillan, 2011) 2.

av befolkningen och koreanska gruppen om det förflutna, samt vilka narrativ existerar. Samt hurdana meningar som tillskrivs kring händelsen.

Det fanns ingen specifik definition av minneskultur på svenska, men konceptet av minnet har teoretiserats av många forskare och teoretiker. Om man endast fokuserar på begreppet kultur så är konceptet flummigt och kan definieras på olika sätt, beroende på situation. Här definierat begreppet utgående från att det handlar om ett system av människor, platser och praktiker, varav de har syftet för interaktion, gemenskap och att dela med sina föreställningar och åsikter. Människor hänvisar till befolkningsdynamik, sociala relationer och kultur i grupper, vilka interagerar med institutionella påverkningar.²¹ Det handlar om en deltagande dynamik och samhällsengagemang utgående från olika intressen och diskurser. I detta appliceras självaste minnet. Att införa minnet innebär att man iakttar rummets dynamiker, där människornas interaktioner utspelar sig i, hur man väljer att minnas kollektiva gruppens förflutna, varav de skapar en kollektiv identitet. Samhällelig kontext blir även centralt för att förstå sig på hur minnen konstrueras, omkonstrueras och presenteras.

Peter Aronsson förklarade hur nationella identitetens oproblematiska status idag ifrågasätts. Frågan man ställer är ”vilka är vi, vad utmärker vår gemenskap, hur vet man vem som är en del i den, vilka attityder och handlingar förpliktar den till?”.²² Förutom att man talar om kollektiva minnen så skapas en jaguppfattning, vilken återskapas av erfarenhet.²³ Aronsson talade om att de gäller historiekulturers bägge poler; kreatören och mottagaren. Konstruktionen av historiskt minne formar historiemedvetande och samspelar med historiekultur.²⁴ Därmed är ett historiskt minne de konkreta uppfattningarna som människor har om det förflutna. Detta minne är respektive individers och sociala gruppers urval och internalisering av historiekultur.²⁵ I samband med historiskt medvetande, stöder han sig på Reinhart Kosellecks tankar om erfarenhetsrum och förväntningsrum, där nuet är emellan dem. De bilder och berättelser av det förflutna som organiserar erfarenhetsrummet påverkas av vilka framtidshorisonter för handling som kan urskiljas och formuleras. I samtida kommunikativa sammanhang ser man bakåt samtidigt öppnar för framtida förändringar.²⁶

Ett begrepp som är relevant för att undersöka minoritetens historia är Foucaults begrepp ”motminnen”, eller så kallade ”alternativa minnen”. Det är ett minne som avviker på något sätt från de dominanta

²¹ José M. Causadias, “What is culture? Systems of people, places, and practices,” *Applied Developmental Science*, 24:4, (2020) 310. DOI: 10.1080/10888691.2020.1789360.

²² Aronsson, *Makten över minnet*, 12.

²³ Anna Johansson, *Narrativ teori och metod : Med Livsberättelsen I Fokus*, Lund: Studentlitteratur, 2005, 3.

²⁴ Aronsson, *Makten över minnet*, 18.

²⁵ Aronsson, *Makten över minnet*, 19.

²⁶ Aronsson, *Makten över minnet*, 20-21.

strukturerna eller minnena, vilka utmanas. Foucault menar att motminnens belyser kontakten mellan den hegemoniska ordningen och historiska representationer.²⁷ Det är kulturella försök att minnas händelser som utmanar de officiella representationerna. Genom att skapa minnesplatser så talar man om en kulturell produktion, vilket ofta sker av diverse aktörer inifrån det civila samhället och är ifrågasätter nationella narrativ. Ett aktivt medium idag är medias roll och influens.²⁸ Speciellt under de senaste 20 åren finns det tre faktorer som påverkar minnet, samt transnationella minnen, som historiska omvandlingar, förändringar i medias teknologi och rollen i populärmedia, och utvecklingen inom akademien.²⁹

Det handlar inte endast om att berätta vad individen sagt utan varför. Allt man skriver och säger har en sorts bakgrund, syfte och kontext som man bör notera och analysera, speciellt när det kommer till minnesbilder. Allt representerar någonting, vilket avhandlingen arbetar med att tolka och analysera till sin bästa förmåga. Förutom individuella intervjuer och åsikter, så fanns det några journalister som exempelvis Jeff Kingston. Kingston fokuserade främst på de politiska situationerna i Japan och om tidigare premiärministern Shinzo Abe, hans administration och deras Liberaldemokratiska partiet (LDP), samt deras politiska utförande.

Att använda sig av minnesstudier blir det möjligt att förstå de olika narrativen som existerar i Japan. Det finns ett metanarrativ i Japan och narrativet på Kantōmassakern som utgår en mindre del i historiebeteckningen. Narrativens uttryck sker i text som i skolböcker och nyheter, i offentliga rum som i politiska kontexter, på fysiska platser, varav de är organiserade eller inte. Allt de binds ihop till samtida befolkningens historieuppfattning och självrepresentationer, samt vilka framtida förväntningar som finns. Speciellt i Japan förekommer det en historisk metaberättelse som koreanerna, men även andra av deras grannländer utmanar. Det handlar om en sorts postkolonial utmaning och dekonstruktion av de imperialistiska berättelserna.³⁰ Med att anpassa minnesstudier så framhävs den samtida minneskulturen i Japan, där man är beroende av att studera de historiska och politiska dimensionerna.

²⁷ Misztal, *Theories of social remembering*, 130.

²⁸ Misztal, *Theories of social remembering*, 131.

²⁹ Erll, *Memory in culture*, 4-5.

³⁰ Johansson, *Narrativ metod och teori*, 66-67.

2. Bakgrunden för samtida minneskulturen

Minneskulturer skapas inte på en dag. De påverkas av den historiska bakgrunden som inverkar på hur minnen konstrueras och formas genom tiderna. Med Meijirestaurationen (Meiji-ishin), även kallat för Meijirevolutionen, påbörjades både uppbyggnaden av Japan som en nationalstat, vilket i sin tur kom att påverka kolonialiseringen av Korea och massakern av koreanerna i Kantō-regionen.³¹

Meijirestaurationen definierar tidsperioden 1868–1912, som var startpunkten för förändringarna i Japans sociala, politiska och ekonomiska strukturer i samhället.³² Förändringarna påverkade både vardagslivet och kulturen, men främst självbilden som en ny nationsstat, där Japan inspirerades av de västerländska imperierna. Med andra ord förenades de feodala domänen till en moderniserad och institutionaliserad byråkrati med stora förändringar på ekonomin, politiken och kulturen. Bland annat koreaner blev utstötta och kallades ingick i grupperna *eta* och *hinin*.³³ Denna typ av samhällsfördelning inverkade sannolikt på den japanska befolkningen och deras uppfattning över vad som var japanskt och icke-japanskt.³⁴ Detta bidrog till att lägga grunden för Japans främlingsfientlighet och hur man uppfattade sig som både nation och medlem av denna. Som nämnt annekterades koreanska halvön av det Japans imperium 1910, och förblev en koloni fram till 1945.

Koloniala perioden var hård för koreanerna och de upplevde diskrimineringar från japanska medborgare, där det fanns en stark hierarkisk ordning.³⁵ Att förstå koloniperioden ger en förståelse hur jordbävning konsekvenser kunde leda till att koreanerna blev offer för japanska medborgare, det vill säga Kantōmassakern. Att framställa faktorer som japanernas handlingar ger en större helhetsbild av händelsen, samt hurdan korrelation man kan dra till minneskulturen i moderna Japan. Medvetna handlingar är även strukturerade av omedvetna tankar och meningar samt institutionella samhällsramverken, vilka inte kan bortses i de kommande analyskapitlen. Förutom det är samtida minneskulturer och historieuppfattningar anknutna till historiska skeenden som formar vidare samtida och framtida aspekter; därmed är ett bakgrundskapitel nödvändigt. Oavsett hur massakern bekräftats bland historiker och samhällsforskare i Japan har nationsstaten fortsatt på samma förnekelselinje och med hjälp av vissa artiklar framfördes enade slutsatser i hur massakern skett och vilka bakomliggande

³¹ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 395.

³² Saaler, Sven, "Men in Metal," 27.

³³ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 740; Begreppen *eta* och *han* definieras som en status under fyra andra (samuraj, bönder, hantverkare och köpmän), varav kejsarfamiljen hade högsta statusen.

³⁴ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 740.

³⁵ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 395.

orsaker resulterade i massakern. Kortfattat; minnen är beroende av historia och uppfattningen av den. Nästa kapitel framställer självaste händelsen; hur en jordbävning eskalerade till en jakt på koreanerna.

2.1 Kantōmassakern 1923 eller ”Jakten på koreanerna”

““Ha, ha ha. Just what they deserve.” “All of them, kill all of them.” “You fucking animals.” “You pigs go to hell.” About ten soldiers raised their swords high in one action.”

Fukushima Zentarō³⁶

Som det nämndes i inledningen, skedde Kantōmassakern efter en 7,9 magnituds jordbävning som drabbade Kantō-regionen 1 september 1923. Jordbävningen drabbade huvudsakligen prefekturerna Tokio, Kanagawa, Saitama och Chiba, men även andra prefekturer i närheten.³⁷ Jordbävningen drabbade huvudsakligen prefekturerna Tokio, Kanagawa, Saitama och Chiba, men även andra prefekturer i närheten.³⁸

Jordbävningen förorsakade bränder och en allmänt kaotisk stämning i städerna. Kort efter skälvet började också rykten att spridas bland invånarna i Tokio och Kanagawa. Ryktena omfattade anklagelser om att koreanerna hade förgiftat vattenbrunnar och sockerpåsar, plundring, även att en ananasdunk var en bomb.³⁹ Redan dagen efter jordbävningen började man märka att koreanerna hade blivit utsatta för våld, tortyr och mord, vilket kort därefter eskalerade till ett fullskaligt massmord. Samma dag rapporterade polisen om att det fanns ett rykte om att koreaner hade begått våldshandlingar, därmed började invånarna att beväpna sig själv. Andra dagen utlyste regeringen krigslagar och på den tredje dagen cirkulerade det rykten att kring 2000 koreaner planerade ett uppror och att en grupp på 300 till 500 koreaner förberedde en attack mot japanerna, enligt polisen Azabu Toriizakas rapport.⁴⁰ Eftersom många av japanerna var vanliga medborgare som beväpnade sig själv, accelererade situationen till någonting okontrollerbart som polisen hade svårt att kontrollera, varav polisens påstående bevisats som osanna. Gärningsmännen bakom dåden var en blandning av japanska soldater, polisen och vanliga medborgare⁴¹.

³⁶Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 732.

³⁷Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 732.

³⁸Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 732.

³⁹Morris-Suzuki Tessa, "Un-remembering the Massacre."

⁴⁰Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923." 733.

⁴¹Serena Liu, "Un-Remembering the Massacre: How Japan's "History Wars" Are Challenging Research Integrity Domestically and Abroad", *Georgetown Journal of International Affairs* (blog), 25.10. 2021,

Som en reaktion till ryktena utlyste regeringen krigslagar redan den andra november i syfte att främja "allmänhetens säkerhet". Genom att utlysa krigslagar berättigades attackerna mot koreanerna och ryktenas innehåll. Genom att utlysa krigslagar riktades uppmärksamheten mot en grupp som kunde utsätta japanerna för fara, vilket intensifierade paniken och massakerns framfart.⁴² När man efteråt har undersökt de officiella polisprotokollen har det konstaterats att de varit förfalskade, vilket motarbetar ryktens legitimitet.⁴³ Som tidigare nämnts så var gärningsmännen en blandning av militära styrkor, poliskåren och vanliga medborgare. Särskilt de vanliga medborgarna uppmuntrades till aktivt deltagande i jakten på koreaner. Den japanska termen som används för att beskriva jakten på koreanerna kallas för Chōsenjin-gari.⁴⁴ En så organiserad patrullgrupp tyder på en större bakgrundsfaktor som påverkat både synen på koreanerna samt hur att fördomarna konverterades till fysiska tag.⁴⁵ Det faktum att så många vanliga medborgare deltog i en organiserad jakt på koreaner tyder på en underliggande syn på dem som möjliggjorde våldet.

Av de 20 000 koreanerna som bodde i Tokio och Kanagawa kom 30 procent att förlora sina liv genom brutala metoder som inkluderade tortyr, regelrätta avrättningar. Vanliga medborgare tillverkade sina egna vapen. Det koreanska offertalet har varierat en del men en officiell rapport från 2019 anger en dödsiffra mellan 2600 och 6600, men många historieforskare har konstaterat att dödsiffran ligger över 6000.⁴⁶ Enligt Jin-hee Lee bidrog jordbävningen till en upplevd materiell förstörelse som man aldrig tidigare upplevt och en kulturell brytningspunkt i det japanska imperiet, där koreanerna senare blev offer för katastrofen genom politisk manipulation – en sorts historisk enigma.⁴⁷ Händelseförloppet presenteras härnäst kronologiskt.

Det fanns olika sätt som ryktena spred sig, men baserat på diverse dokument som inkluderar polisfiler, regeringsdokument, vittnesmål och individuella berättelser, spreds rykten i olika delar i Tokio och

<https://gjia.georgetown.edu/2021/10/25/un-remembering-the-massacre-how-japans-history-wars-are-challenging-research-integrity-domestically-and-abroad/>.

⁴² Ryang, "The Tongue That Divided Life and Death," 2.

⁴³ Jinhee Lee, "The Enemy Within: Earthquake, Rumors, and Massacre in the Japanese Empire", *Faculty Research & Creative Activity* 58 (2008.): 194.

Se vidare: Jinhee Lee, "The Massacre in the Japanese Empire." In *Vilence: Marcurial Gestal*, ed. Tobe Levin. (Amsterdam: Ropodi, 2008.)

⁴⁴ Andre Haag, "The Passing Perils of Korean Hunting: Zainichi Literature Remembers the Kantō Earthquake Korean Massacres," *Azalea: Journal of Korean Literature & Culture* 12, nr 1 (2019): 258, <https://doi.org/10.1353/aza.2019.0014>.

⁴⁵ Lee, "The Enemy Within," 195.

⁴⁶ Tessa Morris-Suzuki, "Un-remembering the Massacre: How Japan's "History Wars" are Challenging Research Integrity Domestically and Abroad," *Georgetown Journal of International Affairs*, 25.1.2021.

<https://gjia.georgetown.edu/2021/10/25/un-remembering-the-massacre-how-japans-history-wars-are-challenging-research-integrity-domestically-and-abroad/>, hämtad 14.5.2023.

⁴⁷ Lee, "The Enemy Within," 187.

Tokohama distrikten redan från början. Ryktena spreds också genom inofficiella och officiella kanaler som planscher, megafoner och tidningar.⁴⁸ Men varför japanerna bestämde sig för att lita på ryktena och attackera de man ansåg vara koreaner är en fråga som besvaras till följande.⁴⁹

Polisrapporter beskrev hur de hade svårt att kontrollera de vanliga folkmassorna som tog situationen i egna händer, medan andra källor hävdar för att polisen inte fungerade som beskyddare, utan de var organisatörer, anstiftare, aktiva deltagare eller åskådare under de brutala attackerna och morderna i samband med invånarnas agerande involverades också militären som ropade sin slogan "The Enemy is in the Imperial Capital" och proklamerade att koreanerna var "nationella förrädare."⁵⁰ På så vis berättigades de våldsamma attackerna, vilket även reflekterade hur man använde japanska kejsardömet som propaganda i syfte att väcka skräck bland medborgarna, vilket ledde till deras agerande mot koreanerna. Eftersom auktoritära figurer offentligt ställde sig bakom och förstärkte ryktena uppstod den storskaliga jakten på koreaner som idag benämns som Kantōmassakern.

Ett stort bidrag för hur ryktena, vilka var osanningsenliga, var dåtida tidningarnas roll. I samband med jordbävningen kunde inga tidningar tryckas, vilket ledde till informationsbrist och informationen ersattes av rykten. Detta var en central del i varför japanerna reagerade så kraftigt.⁵¹ Förutom den bristande tillgången på tillförlitlig information kunde man påstå att ryktena fick, tillsammans med de tidigare fördomarna om koreanerna, en förstärkt effekt på japanernas sätt att agera. Men när man väl kunde trycka nyhetsartiklar förekom det censur och median hade förbjudits att rapportera om allting relaterat till koreaner och övergreppen mot dem från femte september 1923 ända fram till 21 oktober 1923. Nyhetsartiklarna framställde hur soldaterna och polisen övermannades av medborgarna och på så sätt undkom de ansvar för sitt deltagande, även om alla var aktiva aktörer i gärningarna. Detta ändrade narrativet totalt. Men när massmordet fick ett allmänt medvetande i landet konstaterade Ryang att rättegångarna var en fars. De som ställdes inför rätta beskrev detaljerat sina brott, men detta framfördes med stolthet till domarna och även de kunde brista ut i skratt över uttalanden.⁵²

Man skulle kunna sammanfatta det som skrivits enligt hur Shoji Yamada beskrev att det finns tre huvudsakliga punkter som bidrog till massakern på koreanerna och hanteringen av händelsen; staten, median och människornas ansvar.⁵³ Staten kan anses bära det största ansvaret i efterdyningarna av massakern. Yamato skrev att det var japanska staten som spred falska rykten om att koreanerna

⁴⁸ Lee, "The Enemy Within," 194.

⁴⁹ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 733.

⁵⁰ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 734.

⁵¹ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 732.

⁵² Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 732.

⁵³ Yamada, "What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake," 1.

drev uppror och bär onekligen bär onekligen ett avgörande ansvar i händelsen, vilket de vägrat erkänna. Förutom att de vägrat erkänna sin involvering i ryktena så tog staten till drastiska åtgärder för att dölja sin involvering; därmed föregicks det en dubbel orättvisa. Det fanns försök och krav på att japanska staten skulle erkänna sin involvering. Nagai Ryutaro var en av dem som försökte få fram en ursäkt av staten vid presentation av bevisen den 15 december 1923, men statsministern Yamamoto Gonbei gav ett undvikande svar.⁵⁴ Den här aspekten av statens förnekelsepolitik är ett regelbundet tema i avhandlingen och hur den relateras till minneskulturen bland både den japanska majoritetsbefolkningen och den koreanska minoriteten.

Den andra punkten som Yamada beskrev var om befolkningens ansvar där man placerat åtta gravstenar av de massakrerade koreanerna med av de massakrerade koreanerna med inskriptionerna "senjin no hi" (koreanernas monument), "hokai muen to" (monument för dem utan överlevande släktingar) och "sen kakugo do shinji", varav ingen antyder att det var japanerna, varav ingen antyder att det vara japanerna som mördade dem.⁵⁵ På så vis tyder det på att om inte japanska befolkningen vill erkänna sitt ansvar i massakrerna så kommer knappast japanska staten be om ursäkt. Men det bör noteras att det fanns japaner som hjälpte att gömma koreaner.⁵⁶

Den tredje punkten går indirekt in på den första punkten eftersom den förklarar nyhetstidningarnas ansvar. Censur var nåtning staten hade begärt av tidningarna men en av tidningarna motarbetade dem, nämligen *Hochi Simbun*. Tidningen rapporterade ofta om att auktoriteterna spred falska rykten och att koreanerna var offren. Också uppmärksammade tidningen *Tokyo Nichinichi Shimbun* statens involvering, men bortsåg att skriva om offren. De här tidningarna är i sig själv avvikande och majoriteten följde censurlinjen. Från tidigare fanns det överlag en partisk mediebeträktelse om bland annat koreanska befrielse- och självständighetsrörelsen, vilket förstärker ansvaret hos tidningarna. Det finns en växelverkan mellan tidningarnas innehåll och människorna i sig själva eftersom människorna var i stort sett beroende av staten och hade inte direkt möjlighet för större ståndpunkt utöver statens. Man kan dra slutsatsen att den japanska befolkningen accepterade enklare ryktena, allmän propaganda eller information som utskickades. Vidare har tidningarna en stark effekt på människornas tillstånd. Såvida kommer avhandlingen beröra medias roll på historiebruket och minneskulturen i Japan och se huruvida det finns en korrelation mellan tiderna.

⁵⁴ Yamada, "What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake," 1.

⁵⁵ Yamada, "What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake," 1.

⁵⁶ Yamada, "What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake," 1.

Flera forskare har föreslagit att detta massmord skulle kategoriseras eller definieras inom kontexten av kolonial rasism. Vidare har man föreslagit fyra väsentliga element kring detta; ekonomi, politik och ideologi, rasistiska fördomar och kolonial ideologi och sedan nationell psykologi.⁵⁷

När man diskuterar elementet om ekonomin uppfattade japanerna koreanerna som arbetsimmigranter som riskerade att beröva japanernas arbete. Denna oro baserade sig främst på den samhälleliga kontexten och förändringen där Japans industri raskt moderniserades. : Därutöver var den japanska politisk och ekonomiska eliten oroad över att radikala vänstertankar om klassolidaritet mellan den japanska och koreanska arbetarklassen skulle vinna fotfäste. Än värre att japanska vänsterpolitiker och fackföreningsaktivister skulle börja agitera bland de koreanska arbetsimmigranterna.⁵⁸

Det tredje elementet presenteras som kolonial rasism, vilket återspeglade historien mellan Korea och Japan där det senare varit en kolonialmakt som expanderade sitt territorium och Korea annekterades till en del av Japans kejsardöme från 1910 fram till 1945.⁵⁹ Sonia Ryang framställde att en stor del av massakern kan ses ha koppling till Japans moderna envælde och dess nationella substans, vilket kan omformuleras till att självaste konstitutionen av Japans nation omringar sig kring att personen är född till japansk – blodet var avgörande.⁶⁰ Japanerna upplevde att de tillhörde den ”hederliga vita rasen” på grund av sina prestationer och attribut och som anslutit sig till ”imperieklubben” av världens eliter.⁶¹ Därmed konstruerades ett hierarkiskt kolonivælde där japanerna var de överlägsna medan koreanerna blev underlägsna. Men det bör noteras att relationen går tillbaka före kolonitiderna och har rötter i sena 1800-talet med nationalistiska ideologin. Den nya nationella föreställda gemenskapen projicerades på koreanerna och andra minoriteterna i Japan, vilket var en avgörande underliggande faktor i hur man positionerade sig och bemötte andra som inte ansågs vara japaner.

Kolonialfrågan blir såvida en viktig centralpunkt och artikeln av Jinhee Lee hävdar först att uppkomsten och konsekvenserna av termen ”futei senjin”, dvs. “missnöjda koreaner”. Termen futei senjin användes aktivt i japanska dokument och media, vilket färgade dem i negativa toner. Kortfattat är termen etniskt diskriminerade mot koreanerna; en koreansk undersåte som motsatte sig japanskt imperialistiskt styre.⁶² Koreanernas kraftiga motstånd mot Japans imperialistiska aggression i Korea,

⁵⁷ Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 737.

⁵⁸ Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 737.

⁵⁹ “How Japan Took Control of Korea,” 28.2.2018, uppdaterad versoin 28.7.2020, *History*. Senast modifierad 28 juli, 2020 <https://www.history.com/news/japan-colonization-korea>, hämtad 14.5.2023.

⁶⁰ Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 732.

⁶¹ Jinhee Lee, “”Malcontent Koreans (Futei Senjin): Towards a Genealogy of Colonial Representation of Koreans in the Japanese Empire,” *Studies on Asia* Series IV, 3, no. 1 (2013): 177-, tillgänglig via https://thekeep.eiu.edu/history_fac/36.

⁶² Lee, “Malcontent Koreans,” 121.

även utanför koreanskt territorium, spred rädsla bland japanerna och hade djupgående effekter på den koloniala politiken såväl som japanernas uppfattningar om koreanerna i metropolen. ”March Independent rörelse” 1919 i koloniala Korea och andra händelser var inte bara triviala och obekväma moment, varav de reflekterar de genomgripande spänningarna och instabiliteten i imperiet som var svårlösliga.⁶³

Slutligen behandlades elementet av den nationella psykologin hos japanerna. Baserat på tidigare nämnda elementen påverkas det kollektiva undermedvetandet och en sorts kulturell logik, där känslor konverteras till aktiva handlingar som ett utlopp för den underliggande oron över koreanerna.

För att få en djupare förståelse för varför man mördade koreaner på ett visst sätt måste man greppa japansk folktro. Halshuggning förekom ofta, men rapporterades sällan. Japan har en djupt rotad folktro som påverkat både medvetna och undermedvetna handlingar och livssätt. Enligt tron anser man att halshugga fienden är bevis på seger. Till tron hör också uppfattningen om att döda själar vandrar livet efter döden tills de hittar sin intakta kropp, men genom att bestycka kroppen så finner de inte ron efter döden, och är inte välkomna att återfödas.⁶⁴ Med andra ord finns det en kraftig symbolik och tro om hur man fortsätter att plåga och tortera offren efter döden, vilket är en relevant faktor för hur och vilka metoder som användes för att döda koreanerna. Dödandet av koreaner berättigades med straffrihet enligt myndigheterna och narrativet fortsätter än idag i Japans retorik i den politiska diskursen.⁶⁵

Kantōmassakern var som sagt en tragisk händelse där rykten och tidigare fördomar tog sig uttryck i fysiska åtgärder fysiska åtgärder med oberättigade avrättningar av koreanerna. Massakern bestod av strukturerade och organiserade brott som begicks av en blandning av vanliga människor och auktoritära makter ovanifrån som aktivt avrättade koreanerna. Attacken kunde ses som en följd av de interna spänningarna som pågick under kolonialtiderna men även från senare 1800-talet. Japanernas förutfattade meningar av koreanerna som olydiga undersåtar, tillsammans med medias och statens framställningar, åstadkom en ökad ängslighet bland befolkningen och situationen eskalerade slutligen i samband med jordbävningen och pålitlig information. Synen på etnisk hierarki trädde in i Japans självbild som ett kolonialt imperium där blodsbänd avgjorde ens samhällliga position och rättigheter.⁶⁶ Händelsen var onekligen traumatisk för koreanerna vilket producerade ett kollektiv trauma vilket hade långvarig påverkan. Händelsen censurerades i en stor skala och de som krävde att

⁶³ Lee, “Malcontent Koreans,” 121.

⁶⁴ Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 743.

⁶⁵ Lee, “Malcontent Koreans,” 178.

⁶⁶ Ryang, ”The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 741.

statens skulle erkänna sitt deltagande förblev observerade eller så riktade uppmärksamheten mot ett annat håll. Avhandlingen analyserar hur händelsen reflekterats i de samtida minnen i media och offentligheten och tar specifikt fasta på teman som förnekelsepolitiken, etnisk identitet och tillhörande, språkanvändningen bland medborgarna och hur politiken bidrar till minneskulturen. Minnet är bundet till händelserna och även om inte personen direkt upplevt händelsen så lever minnet kvar på olika sätt och den återfinns bland släkten och den koreanska minoriteten. Traumatiska händelser skapar såvida en kollektiv gemenskap, ett tillhörande och en identitet - ett delat minne.

3. De sociopolitiska omständigheterna kring massakerns förnekelse i Japan

En av de mest tydliga förnekelsemetoderna som märks i hur Japan börjat granska och revidera läroböckernas innehåll. Politiska aktörer som Shinzo Abe och Liberaldemokratiska partiet har valt att redigera eller helt ta bort text som nämner Kantōmassakern i böckerna, vilket är ett av de mest praktiska sätten att styra vad medborgarna läser och läser sig.⁶⁷ Det inverkar på och styr historieuppfattningen. Eftersom ärendet är kraftigt politiserat och styrs politiskt ger en analys av argumentationen kring dessa processer även en inblick i den politiska processen och utvecklingen i Japan. För att analysera dessa processer används material som redogör för bakgrundsfaktorerna som påverkar den politiserade minneskulturen och konstruktionen av denna, exempelvis studier kring förnekelse.⁶⁸ En fördjupad bakgrundsanalys med fokus på historiska processer som påverkat medborgarnas mentalitet, självuppfattning, och hur de själva tolkar sin historia är inkluderad i denna analys. Ett fokusområde blir därmed konsekvenserna av andra världskriget, eftersom det varit avgörande för deras historieuppfattning och samhällets minneskultur och har därmed även inverkat på uppkomsten av förnekelsekulturen. Det handlar således om en konstruerad kollektiv samhörighet bland medborgarna och hur koreanerna passar in i bilden. Kapitlet framställer framförallt ett politiskt minne, som kan beskrivas som ett institutionellt maktutförande ovanifrån-nedåt. En sådan är beroende av politiska organisationer som institutionaliserar minnet.⁶⁹

3.1 Shinto Abe och Liberaldemokratiska partiet (LDP)

Följande kapitel ämnar förklara och kontextualisera den interna politiska diskursen i Japan och hur det dominerande Liberaldemokratiska partiet (LDP) påverkat minneskulturen kring Kantōmassakern. Bland annat rör detta sig om hur man utgående från tidningsartiklarna kan lägga märke till deras revisionistiska agenda. LDP har fokuserat på skolornas läroböcker och censur, vilket är ett av kapitlet. En av de mest betydande politiska figurerna är Shinzo Abe, som spelat en enorm roll i LDP och i det politiska livet och den politiska diskursen i Japan. Att förstå de interna sociopolitiska diskurserna och

⁶⁷ "Teaching or brainwashing?" The Japan Times, 12.1.2014, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2014/01/12/editorials/teaching-or-brainwashing/>, hämtad 8.4.2023

⁶⁸ Assman, *Memory in a global age*; Aronsson, *Makten över minnet*; Tessa Morris-Suzuki, "Civil society, remembering and un-remembering: Two faces of grassroots action in Japan." Yasuko Claremont (Ed.), *Civil Society and Postwar Pacific Basin Reconciliation - Wounds, Scars, and Healing* (London: Routledge, 2018) 152-167).

⁶⁹ Jan Assman, "Globalization, Universalism, and the Erosion of Cultural Memory," Aleida Assmann & Sebastian Conrad (eds), *Memory in a Global Age*, 122.

hurudant styre som finns återspeglar påverkar synen på de ämnen som diskuterats i avhandlingen och hurvida de är villiga att ingripa i problematiken som framstår i landet.

LDP är det största partiet i Japan och har behållit en stark position sedan 1955.⁷⁰ Det är ett konservativt och högerinriktat parti som förespråkar japansk nationalism. Näringslivet har varit ett av deras primära intressen, och de har följt en USA-orienterad utrikespolitik. Partiet är således det största partiet i Japan och har behållit en stark position sedan 1955 och är ett konservativt och högerinriktat parti som förespråkat japansk nationalism. Deras främsta fokusområden har varit för näringslivets intresse och följt en USA-orienterad utrikespolitik.⁷¹ Sedan mitten av 1990-talet har de haft en dominerande position i regeringen, förutom mellan 2009 och 2012 då Demokratiska partiet i Japan (DJP) hade makten.⁷² De kändaste personerna affilierade med LDP är Shinzo Abe, Ishihara Shintaro och Tokios guvernör Yuriko Koike. Dessa nämns även flera gånger i materialet och har påverkat förnekelsepolitiken och förhållningssättet mot de etniska minoriteten, samt synen på utlänningar. Därmed är partiet en essentiell faktor som behövs nämnas i relationen till minneskulturen och hur diskursen inverkas av deras politiska ledning i landet. De som inväljs till partiet reflekterar även befolkningens egna intressen och önskningsar över hur landet bör styras och vilka frågor som anses viktiga.

LDP var förknippade med den ökade dissemineringen av hatpropaganda, samt diskriminering av etniska koreaner och andra som inte anses som fullständiga japaner. Shinzo Abe tillhörde och ledde som nämnts partiet och tjänstgjorde som Japans premiärminister under åren 2006-2007 och 2012-2020, men lönmördades under ett politiskt evenemang den 8 juli 2022.⁷³ Men under hans tid som premiärminister diskuterades bland annat hans inställning till hatpropagandan mot koreanerna och den ökade främlingsfientligheten i landet. Abe och partiet har väckt blandade känslor och åsikter om deras förhållningssätt till främlingsfientligheten, och även väckt mycket kritik.⁷⁴ Det kan även konstateras att trots att tidningarna främst framställer japanska befolkningen som främlingsfientliga så är det inte så simpelt eller ensidigt.

14 december 2014 hölls Japans parlamentsval där det valdes 475 medlemmar till representanthuset, varav 325 av platserna gick till LDP. platserna gick till LDP. I valet säkerställde Abe återigen sin

⁷⁰ "Liberal-Democratic Party of Japan | Political Party, Japan | Britannica", *Encyclopedia Britannica* 20.2.2023, <https://www.britannica.com/topic/Liberal-Democratic-Party-of-Japan>.

⁷¹ "Liberal-Democratic Party of Japan | Political Party, Japan | Britannica".

⁷² "Liberal-Democratic Party of Japan | Political Party, Japan | Britannica".

⁷³ "July 8, 2022 Shinzo Abe shot dead in Nara, Japan", 17.8.2022, <https://edition.cnn.com/asia/live-news/shinzo-abe-japan-pm-collapses-nara-07-08-22-intl-hnk/index.html>, hämtad 13.5.2023.

⁷⁴ ⁷⁴ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 394.

position som premiärminister.⁷⁵ I många artiklar skrivna efter valet går det att urskilja en förstärkt konservativ ton när det kommer till landets yttrandefrihetspolitik och vad som är accepterat i skolböcker, exempelvis om Kantōmassakern och Japans krigsbrott mot koreaner. I en analytisk artikel skriven av Fabian Schäfer, Stefan Evert och Phillip Heinrich diskuterade faktorer som gjorde att LDP vann år 2014. De konstaterade att en stor orsak var Abes uppenbarliga medvetande om internetets kraftiga förmåga, och sociala medier i synnerhet för att nå ut till flera personer. Abe kunde i stor utsträckning tilltala både unga konservativa användare av sociala medier och potentiella LDP-röstare.⁷⁶

I samband med att Japan belönades med Olympiska sommarspelen 2020 ifrågasatte Jeff Kingston problematiken med den ökade hatretoriken mot etniska koreaner där man på paraderade gatorna med ”Döden av koreanerna” och hur LDP och Abe inte förnekade extremisternas hädelser/svordomar och inte antagit lagstiftningar för att ta itu med problematiken.⁷⁷ Deras nationalistiska känslor reflekteras eventuellt i hur de aktivt valt att inte agera i situationen. Kingston presenterade flertals punkter för att slutligen konstatera att Japans ledare måste omfamna olympiska spelens anda och för att visa världen att man inte tolererar hat i landet.⁷⁸ Man kan konstatera att hans strategi var lyckad.

Yamaguchi grundade sin kritik i att en avgående Tokyo korrespondent skriv en kritisk artikel om Abes administration i tyska tidningen *Franfurt Allegeme Zeitung*. Detta ledde till att Japans ambassadör besökte tidningens huvudkvarter för att protestera mot de nedlåtande påståendena. Han anklagade skribenten för att vara en betald kinesisk agent, vilket reflekterar en konflikt med yttrandefriheten i Japan. Yamaguchi framhävde starkt att de som sitter i högre politiska positioner verkar vara extremt narcissistiska och fördömer människor med andra åsikter och punkter än dem. Med andra ord motsätter de sig pluralism och tolerans.⁷⁹ I följande kapitel undersöks hur Abe och LDP påverkat läroböckerna och information i media, vilket kan definieras som en av de mera synliga och konkreta metoderna i övervakningen av befolkningens konsumtion av information, kunskap och

⁷⁵ ”Abe tightens grip on power as ruling coalition wins 325 seats in Lower House election,” *The Japan Times*, 15.12.2014, <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/12/15/national/politics-diplomacy/abes-snap-election-pays-big-win/>, 5.4.2023.

⁷⁶ Fabian Schäfer, Stefan Evert, och Philipp Heinrich, ”Japan’s 2014 General Election: Political Bots, Right-Wing Internet Activism, and Prime Minister Shinzō Abe’s Hidden Nationalist Agenda”, *Big Data* 5, nr 4 (2017): 305, <https://doi.org/10.1089/big.2017.0049>.; På engelska är partiets namn Liberal Democratic party och på japanska Jiyū Minshutō.

⁷⁷ Jeff Kingston, ”Abe Ought to Show a Red Card to Hate Speech Now”, *The Japan Times*, 19.10.2013, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2013/10/19/commentary/abe-ought-to-show-a-red-card-to-hate-speech-now/>, hämtad 23.3.2023.

⁷⁸ Kingston, ”Abe Ought to Show a Red Card.”

⁷⁹ Yamaguchi, ”LDP Fails to Live up to Its Name.”

fakta. Ämnar analysera hur hatpropaganda, dess reglering och relation till minneskultur syns i politiken och specifikt till LDP och deras agerande.

3.2 Läroböcker och medias kontroll och censur – historisk revisionism

Som tidigare nämnts valdes Shinto Abe till regeringsöverhuvud december 2012 och förstärkte den nationalistiskt revisionistiska agendan.⁸⁰ Ser man dock på de tidigare regeringarna i Japan så förekommer det även där en relativt nationalistisk politisk linje, men Abes regeringsperiod signalerade en förändring till en deterministisk nationalism. Vad det innebar var större kontroll över media och information, inskränkning av mänskliga rättigheter, men också relationerna till grannländerna omvandlades när Japan omvärderade Stilla havskriget under 1941–1945 och de allierades ockupation.⁸¹ På så vis fick LDP större inflytande över Japans politiska agerande och linje, även på det internationella planet. Orsaken till denna utveckling ansågs vara indirekt kopplad till Kinas ekonomiska expansion, men en av de mera djuprotade orsakerna till Abes politiska agenda kan anses vara relaterat till att hans morfar Kishi Nobusuke var tidigare premiärminister i Japan 1957–1960 och tillhörde det konservativa partiet LDP, såsom Abe.⁸² På så vis kan man få en förståelse över hans potentiella syn på Japans historia. Man bör även ta i beaktande att sedan mitten av 1990-talet började revisionismen synas allt mera i Japan.⁸³ Revisionisterna började försvara Japans koloniala styre över Korea och Taiwan, såväl motiveringar för imperiets deltagande i militära konflikter i Kina och Stilla havet.⁸⁴ Revisionismen började på så sätt misskreditera historiska studier och detta har pågått de senaste årtiondena. Detta kunde ses som en motreaktion när man i början i 1990-talet fanns ökade publikationer som avbildade Japan som angripare.⁸⁵ Det finns en uppenbar förändring och konflikt över minnet och historien. Detta kan ses som en koppling i LDP:s regeringspolitik och deras valprogram, med undertoner av censur och mediaövervakning. Vidare kan konstateras att regeringspolitiken berörde språkbruket i media i olika kontext, som läroböckerna.

⁸⁰ J. A. A. Stockwin och Kweku Ampiah, *Rethinking Japan : The Politics of Contested Nationalism*, (Lanham, Lexington Books, 2017), 159.

⁸¹ Stockwin och Ampiah, *Rethinking Japan*, 159.

⁸² Stockwin och Ampiah, *Rethinking Japan*, 160.

⁸³ Takashi Yoshida, "Tracing victimizer consciousnesses: the emergence and development of war guilt and responsibility in postwar Japan" Yasuko Claremont (eds.), *Civil Society and Postwar Pacific Basin Reconciliation: Wounds, Scars, and Healing* (London: Routledge, 2018) <https://doi.org/10.4324/9781315166261>, 12.

⁸⁴ Yoshida, "Tracing victimizer consciousness," 12.

⁸⁵ Yoshida, "Tracing victimizer consciousness," 23.

Man bör framhäva att majoriteten av den historiska censuren eller händelser man tonat ned har även berört de koreanska tröstekvinnorna och Nanjingmassakern, vilka har fått mest kritik i tidningarna till skillnad från Kantōmassakern. Man kunde argumentera att anledningen till den minskade uppmärksamheten av Kantōmassakern är kopplat till att händelsen skedde för hundra år sen, men antalet offer tenderar även styra mängden uppmärksamhet. Man har uppskattat att det fanns mellan 170 000–2 00 000 tröstekvinnor och 100 000–300 000 offer i Nanjingmassakern.⁸⁶ För att kunna förstå konceptet av förnekelsekulturen och den pågående institutionella censuren av Kantōmassakern kan man dra paralleller till hur Japan hanterat de större händelserna som fått mera transnationell och global uppmärksamhet, som Nanjingmassakern och tröstekvinnorna. De fördjupar helhetsförståelsen av diskursen och ger kontext för vad som sker med minneskulturen i Japan. Av den orsaken kan de inte uteslutas från avhandlingen, eftersom alla dessa händelser har gått igenom liknande strukturella förnekelser i Japan. Bägge utspelade sig under andra världskriget, då koreanska halvön och delar av Kina, tillhörde japanska imperiet.

När man sökte specifikt efter hurdana nyhetsartiklar det finns som berörde censur inom media och läroböcker hittades flera stycken som ifrågasatte regeringen, Abes period som premiärminister, samt LDP:s politiska inflytande i dessa frågor. När Abe återigen blev premiärminister 2014 går det att märka av hur tidningarna allt starkare kritiserade regeringens inflytande i ändringen av läroböckernas innehåll. Japan har redan tidigare kritiserats för att de inte erkänner sina krigsbrott mot olika samhällsgrupper som fortfarande väntar på att händelserna ska få officiellt erkännande och Japan be om förlåtelse för sina brott. Speciellt *The Japan Times* iakttog förändringarna och kritiserade öppet Abes administration över den förstärka censuren, eftersom de märkte att det började ske försök att göra historieskrivningen mera ensidig och infoga narrativ som förstärkte detta. Att bedriva en förnekelseinriktad politik och censur kan ske på flera sätt. En av de mera uppenbara metoderna som man kan se är att läroböcker inspekteras och förändras av auktoritära figurer och institutioner.

I ett av *The Japan Times* nummer från 2014 användes rubriken "Lärande eller hjärntvätt" för att framhäva problematiken med att Japans regering och utbildningsministerium påbörjat en större granskning av innehållet och språkanvändningen i läroböckerna.⁸⁷ Året innan införde utbildningsministeriets lärobokauktorisationsforskningsråd ett nytt direktiv av en standard för att undersöka skolböckernas innehåll, vilket enligt tidningen var ett tecken på regeringens inflytande

⁸⁶ Thomas J. Ward, William D. Lay, "The Origins and Implementation of the Comfort Women System," (2018) <https://www.e-ir.info/2018/12/14/the-origins-and-implementation-of-the-comfort-women-system/>, 2; T. Editors of Encyclopaedia. "Nanjing Massacre." Encyclopedia Britannica, 3.4.2023, <https://www.britannica.com/event/Nanjing-Massacre>, hämtad 19.5.2023.

⁸⁷ "Teaching or brainwashing."

över utbildningen och vad barn lärde sig.⁸⁸ Vidare antyder det att det finns risk för att man påtvingar eleverna vissa åsikter och ger ett avvikande perspektiv på vissa händelser.

Artikeln hävdade även att de argument som framfördes för att rättfärdiga standarden var att kolla att läroböckerna inte inkluderade "grava defekter", medan målen var kunskapen om kultur, ekonomi, jämlikhet, rättvisa, ansvar, estetiska aspekter, samt kärleken för nationen och hemorten.⁸⁹ Standarden tyder starkt på en förändring mot en nationell patriotism, i enlighet med partiets högerinriktade politiska agenda. Vilka dessa "grava defekter" var förtydligades inte av myndigheterna, men utgående från senare nyhetsartiklar så kunde man konstatera att de innefattade Nanjingmassakern, tröstekvinnorna och det historiska tvistandet mellan Japans grannländer, men också Kantōmassakern. Enligt *The Japan Times* skulle den nya standarden innebära också risken för att tjänstemän i läroboken utövar själv censur för att undvika att ådra sig regeringens ilska.⁹⁰ Det handlar såvitt gäller om maktutövande inom den politiska sfären att utmana sig själv och avgöra sin positionering som en individ i ett samhälle är ett essentiellt element för självkritiskt tänkande, speciellt som barn. Enligt John Dewey är kritiskt tänkande ett utbildningsmål och för att kunna tänka reflexivt.⁹¹ Att utmana sig med kritisk reflektion och avgöra sin positionering som en individ i ett kollektivt samhälle är en viktig förmåga för ett självkritiskt tänkande, men även sitt förhållande till minnesbruket och minneskulturen. Utöver det utmanar man de dominerande metaberättelserna.⁹²

När det kommer specifikt till Kantō massakern kritiserade en nyhetsartikel från 2013 hur staden Yokohamas utbildningsnämnd återkallade läroböcker som inkluderade ordet massaker eftersom det skulle frambringe missförstånd. Boken "Wakaru Yokohama", översatt till "Förståelsen av Yokohama", som publicerades första gången 2009 innehöll texter om hur medborgargardekåren dödade koreaner och även ett fotografi av en kenotaf, det vill säga ett stenmonument, upprättat av japanerna som uttryck av förlåtelse.⁹³ Beslutet att bokens återkallande kritiserades såväl av historiker som de grannländerna Sydkorea och Kina. Senare kom boken att återpubliceras och intressant nog konstaterade LDP att "det kunde påverka det historiska konceptet av landet och de diplomatiska

⁸⁸ "Teaching or brainwashing."; Engelska begreppet som användes i samma artikel var "education ministry's Textbook Authorization Research Council."

⁸⁹ "Teaching or brainwashing."

⁹⁰ "Teaching or brainwashing."

⁹¹ "Critical Thinking," Stanford Encyclopedia of Philosophy, <https://plato.stanford.edu/entries/critical-thinking/history.html>.

⁹² Johansson, *Narrativ teori och metod*, 99.

⁹³ Kyodo, "Yokohama Recalls Texts Describing 1923 'massacre' of Koreans," *The Japan Times*, 29.8.2013, <https://www.japantimes.co.jp/news/2013/08/29/national/history/yokohama-recalls-texts-describing-1923-massacre-of-koreans/>, hämtad 14.3.2023.

relationerna. Det handlar inte endast om fallet med Yokohama".⁹⁴ "Wakaru Yokohama" är inte den enda boken som hamnat under kontroll. Exempelvis "Hadashi no Gen", övers. "Barefoot Gen." är en klassisk bok om antikrig och antikärnvapen som även drogs tillbaka.⁹⁵ I en av tidningarna kritiserade Jiro Yamaguchi att de historiska läroböckerna som granskades av utbildningsministeriet tvingades betona att det inte existerar en allmänt accepterad teori över hur många koreaner massakrerades eller vad som egentligen skedde i samband med jordbävningens efterdyningar.⁹⁶ Att utbildningsministeriet lade tonen på skepticism eller ett nekande på ett bekräftat historiskt faktum, kan tolkas som ett maktöverskridande av dem som innehar en politisk maktposition.

Förutom läroböckerna fanns det diskussion angående "Hinomaru" flaggan, det vill säga Japans nationalflagga, och "Kimigayo", som är deras nationalsång. Bägge kan ses som en symbol av Japans tid som militärsism, vilket är varför vissa medborgare inte vill använda sig av den. I vissa skolor, som exempelvis Kanagawa, är det dock rektorn som har auktoriteten att välja om flaggan eller nationalsången används. Tidningen beskrev kritiserade incidenter där lärarna eller övrig personal vägrat se på dem och sedan riskerat disciplinära åtgärder som exempelvis lönesänkning.⁹⁷ Bokkontrollernas utveckling kan leda till okunnighet bland befolkningen, samt ha en negativ inverkan på demokratins fundamentala bas. Speciellt unga skolbarn utsätts för antingen en medveten eller undermedveten patriotism och påtvungen minneskultur, vilket kan vara svårt att trotsa i större sociala sammanhang.

En av de aktivare journalisterna som skrivit negativt om Abe-administrationen och hans tid vid makten är Jeff Kingston. Han har uttryckt sin kritik främst mot den ökade självcensuren i media och lagt märke till högerfalangens försök att skapa ett mera konservativt och nationalistiskt Japan, där sympatier för offren av krigsbrotten och massakern tonas ned. I en av tidningarna han själv aktivt skrivit i så intervjuades han 2015 om sin åsikt om Abe och den pågående censuren. Han uttryckte sig "*The media did, in recent years, play a much more positive role in . . . making people in power squirm. In the Abe era, they have begun pulling back.*"⁹⁸ Han anmärkte sitt missnöje och bekymmer över att det råder spänning inom mediaorganisationerna när det kommer till att utöva självbegränsningar,

⁹⁴ Kyodo, "Yokohama Recalls Texts Describing 1923 'massacre' of Koreans".

⁹⁵ "Censorship by Education Boards", The Japan Times, 20.9.2013, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2013/09/20/editorials/censorship-by-education-boards/>, hämtad 18.3.2023.

⁹⁶ Yamaguchi, "LDP Fails to Live up to Its Name."

⁹⁷ "Censorship by Education Boards".

⁹⁸ "Under Abe's reign, media self-censorship in Japan is rising," The Japan Times 25.2.2015,

<https://www.japantimes.co.jp/news/2015/02/25/national/media-national/japanese-media-self-censorship-seen-growing-abes-reign/>, hämtad 18.3.2023.

vilket är en sorts attack mot pressfriheten och att allmänheten inte får tillgång till rätt information för att kunna formulera sina egna åsikter och beslut.

Tidningen *The Japan Times* publicerade år 2017 en artikel skriven av Reiji Yoshida som beskrev hur en av Japans största tidningar, *Asahi Shimbun*, skrev om en incident då myndigheterna hamnade i konflikt med varandra, då en länk raderades från regeringens officiella hemsidor.⁹⁹ Länken innehöll information över massakern 1923 och nämnde de koreanska offren och var skriven av experter år 2009. Rapportens syfte var att framhäva tragedin av jordbävningen och för att berätta om de koreanska offren, för att händelsen vore en lärorik påminnelse och för att liknande händelser inte skulle upprepa sig. Som sagt anklagade *Asahi Shimbun* myndigheterna att ha medvetet tagit bort länken, medan myndigheterna påstod sig vara oskyldiga. Tidningen påstod att de mottagit informationen från en anonym person från myndigheterna hävdade information var grundlöst och att ingen inom personalen fått beskedet att aktivt bortta länken med avsikten att undagömma den detaljerade utläggningen av händelsen. Som en respons proklamerade en högt uppsatt tjänsteman från statsrådet, Setsuko Saya, att skälet till att länken var tillfälligt ur funktion bottnade sig i att hemsidan var under restaurering och skulle offentliggöras åter igen.¹⁰⁰ Men *Asahi Shimbun* uttryckte skepticism över Sayas uttalande genom att motargumentera att den anonyma informationsgivaren grundade sitt utlåtande i att länken mottog klagomål på grund av innehållet. Till *The Japan Times* kommenterade *Asahi Shimbun* att de avstod från att avslöja vidare detaljer om intervjun för att skydda källans anonymitet.¹⁰¹

Den sydkoreanska tidningen *Hankyoreh* understödde de *Asahi Shimbuns* påstående (claim) om att rapporten raderats medvetet med anledningen av japanska befolkningens kritik. *Hankyoreh* beskrev även att rapporten innehöll ett segment med rubriken ”Händelser av mord och skador”, där man beskrev att 100 000 människor dog eller försvann, varav 1 procent blivit mördade.¹⁰² Fortsättningsvis beskrevs det att morderna utfördes av auktoriteterna och av lokala invånare, varav morderna kunde utlysas som en massaker. Liksom den tidigare tidningen betonades det att man misstänkte definitivt att myndigheterna medvetet valde att ta bort länken till rapporten, men till skillnad från *Asahi Shimbun* skrev de en mera utförlig beskrivning av rapportens innehåll. Rapportens experter betonade starkt att innehållet var för att främja framtida generationerna men förblev starkt kritiserad. Med att

⁹⁹ Reiji Yoshida, ”Asahi and Government at Odds over Removed Link to Report on 1923 Massacre of Koreans in Japan”, *The Japan Times*, 19.4.2017, <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/04/19/national/asahi-government-odds-removed-link-report-1923-massacre-koreans-japan/>, hämtad 2.3.2023.

¹⁰⁰ Yoshida, ”Asahi and Government at Odds.”

¹⁰¹ Yoshida, ”Asahi and Government at Odds.”

¹⁰² ”Japanese government deletes online report about Kanto Earthquake massacre of Koreans,” *Hankyoreh*, 20.4.2017, https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_international/791558.html, hämtad 6.4.2023.

ta fasta på de starka reaktionerna från befolkningen så besvarar de attityderna om händelsen och hur de medvetet avstår sig från deras historia. Det behöver inte alltid tyda på förnekelse, utan kan handla om befolkningens relation till sin historia och man inte vill diskutera vissa frågor.

När man läste vidare i artikeln av Yoshida nämndes japanska befolkningens ställningstagande till massakern kortfattat. Eftersom sociala medier är ett av de främsta tillvägagångssätten att kommunicera för att yttra sina åsikter och tolkningar av diverse ämnen så beskrev *Asahi Shimbun* enligt vad som uttryckts på Twitter att det finns fortsättningsvis en minoritet i Japan som är övertygade att massakern aldrig skett. Sedan finns även de som berättigt morden genom att hävda att koreanerna iscensatte en revolt, en tolkning som strider emot tidigare källor¹⁰³. Sociala medier och internetkopplingarna har en effektiv roll i hur man har tillgång till människors värderingar och hur man argumenterar för dem. I detta fall skiner förnekelseattityderna gentemot massakern igenom människors engagemang att skriva på sociala forum i internetet. Därmed kan man konstatera att interaktionsförfarande har förändrats med tiden och man kan engagera sig i förståelsen av händelsen.¹⁰⁴ Speciellt om man är kan engelska så har man andra möjligheter att delta i diskursen och forma egna tankesätt. Baserat på bland annat att *The Japan Times* och *The Korean Times* har skrivit om massakern så finns det definitivt en övervägande ton som sympatiserar starkt med att koreanerna var offren för massakern och framhäver att Japans politiska höger driver en förnekelsepolitik där Kantōmassakern inte ett enskilt offer för det.

Minnesbruk är kopplade till medborgarnas egna moraliska värderingar och hur man väljer att motta information. Medborgarna avgör hur det kollektiva minnet existerar, men staten och det politiska verksamheten har en också en stor roll. Eftersom myndigheterna kan avgöra eller inverka på vad som står skrivet i skolornas läroböcker.¹⁰⁵ Om det finns mycket skrivet blir det svårare för befolkningen att bli medvetna om landets tidigare historia. Det här syns i exempelvis hur Kantōmassakern nämns men tonas ned. Det förklarar även hur vissa väljer sina åsikter och ställningstaganden mot de historiska narrativen och uppfattningen om koreanska japaner i landet. Det har länge varit en kutym i Japan att tro på en homogent etnisk befolkning och rätt sällan framhävs minoriteterna i landet som exempelvis zainichikoreanerna.¹⁰⁶ Eftersom massmordet var på de en minoritetsgrupp, finns potentiella skäl att man inte lägger energi på deras narrativ och upplever att det inte finns ett större behov att tala om massakern. Oavsett är koreaner japanska medborgare, vilket gör att man förbiser sin historia som inkluderar alla. Minnet blir selektivt baserat på vem man vill utmärka i

¹⁰³ Yoshida, "Asahi and Government at Odds."

¹⁰⁴ Misztal, *Theories of social remembering*, 48.

¹⁰⁵ Misztal, *Theories of social remembering*, 4,56.

¹⁰⁶ Yoshida, "Asahi and Government at Odds."

historiebeskrivningen. Det utmärks även av moraliska prioriteringar och värderingar. Det finns således ett samspel mellan befolkningen och auktoritet och hur de tillsammans medverkar i konstruktionen av minneskulturen. Genom att förneka händelserna förnekar man även sin historia.

Eftersom koreanerna marginaliserats i Japans historieskrivning finns det behov att rekonstruera det för att skapa en mer inkluderande samhällshistoria där alla är delaktiga, eftersom alla har rätt till sin historia. Hur det historiska minnet konstrueras formar historiemedvetandet och samspelar med historiekulturen, varför erfarenhet och representation är betydelsefullt. Erfarenheter från det förflutna måste ständigt omprövas, eftersom de har en avgörande betydelse både för hur vi ser på oss själva och för våra möjligheter att orientera oss i vår omvärld, samt för våra förutsättningar för att välja inriktning inför framtiden.¹⁰⁷

Ett ärende som nämndes i nyhetsartiklarna var de japanska skolböckerna och hur historien är nedskriven och framställd. Enligt dem så förekommer det en problematik att historien inte korrelerar med vad som egentligen hände eller att händelserna har nedskrivits. Revisionismen i Japan och konstruerandet av de historiska narrativen har lett till konflikter med grannländernas egna historiska upplevelser.¹⁰⁸

Att man förvränger ens historia och inte beaktar de olika minoritetsgrupperna i diskussionen är inte ett problem som endast berör Japan. Eftersom Kantōmassakern handlar om den koreanska minoriteten i Japan blir det konflikter med Sydkorea och Nordkorea.¹⁰⁹ Nationalitet blir inte en avgörande faktor, utan etniskt påbrå sträcker sig över territoriala gränser. I och med att Sydkorea vill att Japan erkänner krigsbrotten under deras kolonialtider så blir med de japanska läroböckerna även deras ärende. Detta gäller inte endast Syd- och Nordkorea, utan även koreanska arvingar som bor utomlands. Nordamerika har en koreansk population som immigrerat dit, så detta angår även dem i och med deras etniska och historiska identitet. Minnet förekommer och skildras i olika rum och arenor. Även om man inte direkt upplevt en händelse så reproduceras minnen på olika sätt och överförs till de nästa generationerna som vidare konstruerat ett kollektivt minne.¹¹⁰ Utgående från att tidningarna, det vill säga materialet, har en stor popularitet i Nordamerika så är det inte förvånande att de följt med aktuella ämnen och diskurser som sker i Japan. På så sätt får händelserna och minnesdiskursen en rätt så stor global uppmärksamhet.

¹⁰⁷ Peter Aronsson, *Makten över minnet : historiekultur i förändring* (Lund: Studentlitteratur, 2000), 131.

¹⁰⁸ Civil Society and Postwar Pacific Basin Reconciliation, 12; Victimhood Jie-Hyun Lim, 168.

¹⁰⁹ Liu, "Un-remembering the Massacre: How Japan's "History Wars."

¹¹⁰ Misztal, *Theories of social remembering*, 87.

Kombination av japans främlingsfientlighet, fördomar mot etniska minoriteterna, högerpolitik med starka undertoner av revisionism och skolornas läroböcker så går det att urskilja hur minneskulturerna kan produceras eller revideras. I nästa kapitel redogörs hur landets efterkrigsperiod, då en slags hanteringsmekanism formades, kan ha starkt bidragit till förnekelsekulturen och samtida minnena. Kapitlet ger även bakgrund och kontext till granskningen av läroböckerna och media censuren. Minnen är kopplade till befolkningens mentalitet, eftersom de medverkar i de historiska narrativen som berättas och skrivs ner. Därmed blir det ett djupgående historiskt perspektiv för att sammanfläta det till en helhetlig analys.

3.3 Förnekelse- och erkännandepolitiken i Japan

De kommande styckena behandlar förnekelsekulturen i Japan i och med att det finns ett mönster som fortsättningsvis är aktuellt och påverkar dagens minneskulturella sammanhang är de tidigare styckena bättre positionerade här och inte i bakgrundskapitlet. Det ger även kontext till hur politiker och medborgare resonerar över historietolkningen och deras nationella självbild.

Först vid senare 1990-talet började folkmordsstudierna i Japan, vilket enligt Yuji Ishida grundade sig i den ökade historiska revisionismen.¹¹¹ Liksom att det existerade en förintelseförnekelse så fanns det även de som förnekade Nanjingmassakern och att det var endast en produkt av krigets propaganda, men detta kunde ses kunna appliceras på Kantōmassakern. Det finns ett mönster som har fortsatt sedan krigstiderna och det finns olika analytiska perspektiv över hur konceptet uppstått och fortsatt till dagens läge?

Som tidigare nämnts har Japan en minneskultur som är länkad till förnekelse- och erkännelsepolitik, varför Kantōmassakern inte är det enda som berörts. Några av de mest kända incidenterna som Japan inte velat erkänna direkt är Nanjingmassakern 1937–1938 i Kina och sedan de koreanska tröstekvinnorna som tvingades till prostitution för den kejserliga japanska armén under andra världskriget.¹¹² Händelserna och andra krigsbrott har sedan det fortfarande påverkat relationerna med länderna i Asien-Stillahavsregionen, främst med Kina, Sydkorea och Nordkorea. Ländernas gemensamma faktor är att den koreanska penninsulan och Manchuriet, en region i nordöstra Kina men även delar av Ryssland, annekterades av japanska imperiet ända tills förlusten i andra världskriget.

¹¹¹ Ishida Yuji, "Taking a Step Forward for 'Sustainable' Genocide Prevention: Genocide Research in Japan," *Comparative Genocide Studies* 3 (2013): 26.

¹¹² Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 396.

Den postkoloniala tiden har definierats av arvet av Japans bristande historiska självreflektion, specifikt att de inte erkänner orättvisorna eller krigsbrotten de varit inblandade i och haft ansvar för.¹¹³

Det finns studier som diskuterar specifikt japanernas förhållande till förlusten och klargör att de genomgick ett kollektivt trauma.¹¹⁴ Artiklarna ifrågasatte specifikt varför japanerna hade så svårt att bemöta sin historia och aggressiva krigsbeteende till skillnad från Tysklands erkännande av sina krigsbrott och förintelsen. Begreppet ”Vergangenheitsbewältigung” definieras som att ta komma överens med sitt förflutna, vilket oftast används i kontext med Tysklands historia kring förintelsen. Begreppet syftar därmed att minnas och erkänna sina kollektiva brott.¹¹⁵ Till skillnad från Tyskland slutade Japans krig i en atomattack planerat av USA, vilket rationaliserar uppmuntrande ett nytt nationellt narrativ.¹¹⁶ Hiroshima och Nagasaki atombombningen kom att bli symbolen för deras offerskap och riktade om historiska narrativet och ombildade krigsdiskursen.¹¹⁷ Enligt Sebastian Conrad så har Japans bra försvarsmekanism varit att beskylla på kalla kriget och Japans och USA:s konflikt för att lösgöra sig från arvet av militarismen och krigsansvaret.¹¹⁸ Med att fokusera på dem så tonar man ned Stillehavskriget, vilket förklarar varför Japan inte har så mycket medvetande över att de invaderade Kina och deras aggressiva roll i Stillehavskriget. Eftersom Japan betonar att de är det enda landet som upplevt en atombomb så skapas en sorts tävling om ”vem har lidit mest”. Med denna inställning bland en större kollektiv grupp är det enklare att förklara sig offer.¹¹⁹ Med att omvända en roll från angripare till ett offerskap minimerade offren som de varit aggressor mot – en paradox. På så vis kunde man konstatera att japanska populationen indoktrinerades till ett kollektivt minne.

När Lim diskuterade historiskt ansvar, som omvända offerskapsroller och hur man förhåller sig till det förflutna så konstaterade han följande:

¹¹³ Sebastian Conrad, “Remembering Asia: History and memory in Post-Cold War Japan,” Aleida Assmann & Sebastian Conrad (eds), *Memory in a Global Age: Discourses, Practices, and Trajectories*, (Houndsmills, Basingstoke, UK ; New York, NY: Palgrave Macmillan, 2010), 153.

¹¹⁴ Aleida Assmann & Sebastian Conrad, *Memory in a Global Age*, *Memory in a Global Age: Discourses, Practices, and Trajectories*, (Houndsmills, Basingstoke, UK ; New York, NY: Palgrave Macmillan, 2010).

¹¹⁵ Erll, *Memory in culture*, 60.

¹¹⁶ Pietrzyk, *Memory in a Global Age*, 152.

¹¹⁷ Pietrzyk, *Memory in a Global Age*, 154.

¹¹⁸ Conrad, “Remembering Asia” 153.

¹¹⁹ Jie-Hyun Lim, “Victimhood Nationalism in Contested Memories: National Mourning and Global Accountability,” Aleida Assmann & Sebastian Conrad (eds), *Memory in a Global Age: Discourses, Practices, and Trajectories*, (Houndsmills, Basingstoke, UK ; New York, NY: Palgrave Macmillan, 2010), 139.

Collective memories are not fixed but floating. They float among the continuous negotiations between available historical records and current social and political agendas. Historical responsibility on the other hand is not floating.¹²⁰

Han påstod att om man söker upp ordet ”responsibility” i en engelsk ordbok så dyker upp synonymen ”answerability”, förmågan att svara.¹²¹ Betydelsen förtydligas om när man frågar ansvaret till vem? Att ställa frågan förutsätter man att man lyssnar på de andra och deras röster, specifikt de rösterna som tystnats eller blivit bortglömda. Har japanska staten lyssnat på de som är sina offer? När det kommer till Kantōmassakern blir det uppenbart att det finns brister i erkännande av sina historiska handlingar, vilket påverkar historieminnets både bland koreanerna i och japanerna i Japan. Eftersom massakern utspelade sig ett sekel tillbaka så finns det inga direkta koreanska offer som kan redogöra händelsernas omlopp och hur de angreps och mördades. I *The Japan Times* blir det uppenbart att censur pågicks före krigstiderna. År 1909 antog japanska parlamentet en lag som förebådade att tidningarna kontrollerades av regeringen och som starkt begränsade pressfriheten i landet tills krigets slut.¹²² Detta kan delvis förklara hur man från en tidigare period inte nämnt eller uppmärksammat Kantōmassakern. Tillsammans med medias censur så kvarstod det ett oralt minnesfördrivande generationerna framåt, respektive ceremonier, litteratur och senare visuella representationer i dokumentärer och serier, vilka kommer att diskuteras i ett skilt kapitel senare i avhandlingen.¹²³

Eftersom offerhet blir ärftligt så skapas det ett nationellt kollektiv som binder generationerna ihop. I samband med att den globala allmänna sfären blivit bredare och inkluderande i kollektiva minnena. Lim förklarade vidare hur ärvda offerskap skapar historiekulturen, oavsett undermedvetet eller medvetet, som formar en viss sorts nationalism som grundar sig i ett kollektivt lidande.¹²⁴ Idag finns det alltså ett löpande mönster av blindhet för sanningen av ett tidigare påtryckt och strukturellt omedvetande som än idag definierar Japans sociopolitiska manövrering både internt, transnationellt, samt påverkar det offentliga rummet. Även politiker har tillägnat sig offerhetsminnet till sitt syfte.¹²⁵ I stället för en självreflektion av sin historia, legitimerade Japan sin invasion i grannländerna utgående

¹²⁰ Pietrzyk, *Memory in a Global Age*, 158.

¹²¹ Pietrzyk, *Memory in a Global Age*, 158.

¹²² ”Truth hurts: censorship in the media,” *The Japan Times*,” 8.8.2015.

<https://www.japantimes.co.jp/news/2015/08/08/national/history/truth-hurts-censorship-media/>, hämtad 9.4.2023.

¹²³ Lim, ”Victimhood Nationalism,” 139

¹²⁴ Lim, ”Victimhood Nationalism,” 139.

¹²⁵ Conrad, ”Remembering Asia”, 153.

från en offerhetsroll, vilket omformulerades till glömska.¹²⁶ Glömskan har även benämnts som ”post-war amnesia” eller ”strukturell amnesia”.¹²⁷

Man kunde konstatera att förlusten innebär ett skift i det japanska samhällets interna identitet och självuppfattning, samt hur de förhåller sig till andra. Men 1990-talet var en vändpunkt för historietolkningen i Japan och deras grannländer. Under perioden gräsrotsrörelser diskutera Japans krigsbrott och började begära från Japan ett officiellt erkännande och en ursäkt för deras dåd.¹²⁸ En av de största orsakerna till uppmärksamheten globala processernas rörlighet, vilket påverkat minnesdiskursen. Med globaliseringen bevittnas nya former av interaktion och debatter, där aktörer bär in nya sociala konstellationer och det sker gränsöverskridelser.¹²⁹

Förnekelse kan ske på många olika sätt. Allt från läroböcker, filmer, serier, politik och allmänna attityder bland populationen. Oftast växelverkar de starkt med varandra men för en större orsak. Sammanfattat kan man koppla ihop Japans fall till följande anledningar; För det första skedde händelsen under de koloniala omständigheterna och mot en etnisk minoritet och än idag finns det fördomar och diskrimineringar mot minoriteter och andra som inte anses fullständigt japaner.¹³⁰ För det andra konstruerade Japan en offerroll efter andra världskriget efter den stora förlusten, vilket starkt påverkade deras självbild som nation och kunde ses som en kollektiv självförsvarsmekanism för att hantera sina egna krigsbrott och förklara sig som de riktiga offren. För det tredje verkar de senaste tidernas politik inneha prioriterade värderingar där ekonomiska tillväxterna skymmer andra problematikerna i landet. Såvida finns det ett politiskt medvetande om styr minneskulturen och de historiska narrativen. Baserat på att det konservativa nationalinriktade Liberaldemokratiska partiet (LDP) i Japan har en stor mängd anhängare och högt politiskt stöd och om man endast ser på de så kan man konstatera att de finns en stor population som delar på åsikterna, men bör ändå undvika att göra för stora generaliseringar. Partiet har haft de senaste åren haft Shinzo Abe och Yuriko Koike som premiärministrar, som förstärkt revisionismen och förnekelsepolitiken i Japan, vilket starkt påverkat Kantōmassakern synlighet i diverse situationer.

¹²⁶ Conrad, “Remembering Asia,” 174;

¹²⁷ Lim, “Victimhood Nationalism,” 153; Erll, *Memory in Culture*, 60.

¹²⁸ Conrad, “Remembering Asia,” 168.

¹²⁹ Assmann & Conrad, *Memory in a Global Age*, 2-6.

¹³⁰ Ryang, “The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923,” 745.

4. Den anti-koreanska hatretoriken i Japan

Den politiska sfären i Japan begränsar sig inte endast till en officiell nivå med aktiva politiker utan sker även i olika platser och rum med olika aktörer. Aktörerna är sällan enstaka oberoende individer, utan söker sig till större kollektiva sammanhållningar med andra liksinnande individer som står för samma åsikter.¹³¹ I Japan finns det rörelser som samlar aktörer med hatretoriska åsikter inte bara gentemot den koreanska minoriteten utan även mot utlänningar. En av dessa är Zaitokukai-gruppen som propagerar för sitt extrema program för ett etniskhomogent japanskt samhälle i offentligheten. I sina samlingar och demonstrationer använder sig dessa grupper av ett medvetet ringaktande och nedsättande språkbruk för att diskriminera och förolämpa olika etniska minoriteter i Japan. I en undersökning om minneskulturen och historienarrativen i Japan blir språkbruket och dess användning därför av stor betydelse. Detta kapitel fokuserar speciellt på extremorganisationernas diskriminerande språkbruk gentemot koreaner och utlänningar under naturkatastrofer. En central fråga är huruvida språkbruket pekar mot ett mera generellt mönster eftersom diskriminering mot koreanerna sker inte endast av organiserade antikoreanska grupper utan ser ut att tolereras på ett allmänt plan i Japan.

4.1 Naturkatastrofer som startar hatretoriska mönsterbeteende

När man läste tidningarna överraskades man av att det finns upprepande beteendemönster bland japanerna när det skett naturkatastrofer som tsunamin eller jordbävningar. Syftar på falska rykten som sprider sig om koreanerna. Dessa påminner onekligen om jordbävningens efterhändelser 1923. Efter nästan ett sekel sedan Kantōmassakern, existerar samma historiska fördomar och stereotyper om bosatta koreaner i Japan. De händelserna som beskrivs i tidningarna avslöjar hur internetet är ett medium för aktivisterna att sprida falska rykten. I samband med ryktenas meningar så blir det uppenbart att de är kopplade till förnekelsekulturen.

Anklagelser mot koreaner och antikoreansk hatretorik med direkta anknytningar till Kantōmassakern förekom framför allt under fyra specifika naturkatastrofer, nämligen jordbävningen och tsunamin 2011, översvämningarna och jordskreden i Hiroshima prefekturen 2014, samt jordbävningarna åren 2016 och 2018.¹³² Under alla dessa kriser förekom ett utstuderat språkbruk vilket byggde på de

¹³¹ Misztal, *Theories of social remembering*, 83.

¹³² Philip Brator, "Social Media Aids Rehashing of Historical Hate," *The Japan Times*, 13.9.2014, <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/09/13/national/media-national/social-media-aids-rehashing-historical-hate/>,

kvarliggande fördomarna sedan massakern 1923 och påvisar ett upprepat mönster. Man skulle nästan kunna definiera det antikoreanska språkbruket som en djuprotad fördom som lever kvar bland japanska befolkningen.¹³³

The Japan Times publicerade en nyhetsartikel i september 2014 som rapporterade att en hård regnskur orsakat en dödlig lervavin i Hiroshima prefekturen en månad tidigare.¹³⁴ Med naturkatastrofen kom rykten att spridas på internet om att det skedde inbrott i de evakuerades hem av ”utlänningar” och zainichikoreaner, d.v.s. koreaner som är bosatta i Japan.¹³⁵ Enligt tidningen är det inte ovanligt att dylika rykten sprids efter en naturkatastrof i Japan och att folk tenderar att protestera mot ett heterogent samhälle. Tidningen skrev om att polisen hade fått rapporter om att det skett sex inbrott mellan 30 och 31 augusti men att polisen inte kunde bekräfta rånarnas identitet. Invånarna i det utsatta området för sin del berättade till tidningens journalist om att de endast hört rykten som spridits via internet om att utlänningarna skulle vara de suspekta via internetet. Journalisten intervjuade även koreanerna som bodde i bostadsområdet. Dessa berättade att andra koreaner varit oroliga för ryktena och att japanerna trodde på dem, oavsett om det fanns belägg för dem. En av kvinnorna noterade även att internet blivit ett allt aktivare forum för att dela inlägg med diskriminerande meddelanden efter incidenter som naturkatastrofer.¹³⁶

I tidningen fanns även en intervju med en katastrofexpert som förklarade att kriminalitet och brottslighet tenderar att minska efter katastrofhändelser i bjärt kontrast till en seglivad uppfattning bland allmänheten. Orsaken till detta förklarade experten med att det hade sin grund i en atmosfär av desperation och rädsla under en naturkatastrof vilket öppnar upp för ryktesspridningen bland invånarna. Experten betonade vidare att dessa rykten reflekterar ett konventionellt tänkande bland den allmänheten och att mediabevakningen bejakar anti-koreanska uppfattningar.¹³⁷ Likande rykten hade redan varit i omlott ett decennium tidigare när dåvarande guvernören i Tokyo Shintaro Ishihara berättade till japanska militären 2000 att man kunde förvänta sig ett uppror av utlänningar.¹³⁸ Med sådana i offentligheten uttalade rykten är det inte förvånande att det påverkar resten av medborgarnas

hämtad 20.3.2023; ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake: poll,” *The Mainichi*, 13.3.2017, <https://mainichi.jp/english/articles/20170313/p2a/00m/0na/010000c>, hämtad 24.4.2023; ¹³² Tomohiro Osaki, ”Different Disaster, Same Story: Osaka Quake Prompts Online Hate Speech Targeting Foreigners”, *The Japan Times*, 19.6.2018, <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/06/19/national/different-disaster-story-osaka-quake-prompts-online-hate-speech-targeting-foreigners/>, hämtad 20.4.2023.

¹³³ Robillard-Martel och Laurent, ”From Colonization to Zaitokukai,” 395.

¹³⁴ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹³⁵ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹³⁶ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹³⁷ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹³⁸ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

fördomar mot grupper som inte anses vara ”fullständiga” japaner. Förutom medias betydelse har auktoriteterna och politiker en väsentlig roll att kväva när rykten uppstår, vilket inte skedde i samband med naturkatastrofen i Hiroshima.¹³⁹

I samma tidning hänvisade artikelförfattaren till tidningen *Tokyo Shimbun*, som skrev ett mera omfattande reportage om naturkatastrofen i Hiroshima där det ingick ett stycke om Kantōmassakern.¹⁴⁰ Naturkatastrofen skedde cirka en månad före Kantōmassakerns 91:a minnesdag. Tidningen konstaterade att massakern skedde på grund av rykten men noterade även att högerinriktade grupper förnekade såväl ryktesspridningen som att det överhuvudtaget hade inträffat någon ”massaker”. Eftersom massakern inträffade när koreanska halvön tillhörde japanska imperiet så var de etniska koreanerna de facto med japanska medborgare. Intressant nog skrev tidningen att den sydkoreanska regeringen länge inte hade krävt ett officiellt erkännande av övergreppen. Först efter att en lokal aktivistgrupp i Korea hade pressade den koreanska regeringen till ett ställningstagande kom den att begära att Japan skulle erkänna massakern, identifiera offren och be om ursäkt. Det stod inte när denna grupp hade inlett sin kampanj om en statlig utredning eller ett officiellt uttryck för ångern från Japan, men enligt Sebastian Conrad verkar det uppenbart att det uppstod i efterdyningarna när Japans relation till sina asiatiska grannländer diskuterades i offentligheten under 1990-talet.¹⁴¹ År 1995 innebar 50-års minnesdagen för andra världskriget slut enligt Conrad en vändpunkt i den japanska förnekelsesdiskursen och flera av Japans grannländer började kräva en officiell ursäkt av japanska staten. Tillika uppmärksammade gräsrotsorganisationer olika japanska övergrepp och krigsbrott under andra världskriget, inte minst frågan om ersättning till de så kallade (koreanska) tröstekvinnorna.¹⁴² Det är därför troligt att diskursen om Kantōmassakern började vid denna tidpunkt eftersom tidsramen korrelerar mellan tidningens innehåll och den av Conrad givna transnationella kontext.

Diskrimineringen av minoriteter och förnekelsekulturen i Japan har även diskuterats på en internationell nivå som i FN:s kommitté för mänskliga rättigheter i juli 2014, vilket uppmärksammades i *Japan Times*.¹⁴³ FN refererade till Kantōmassakern och uppmanade Japan att förbjuda hatretoriken mot minoritetsgrupper. Enligt tidningen hade juristen Yuriko Morooka berättat till tidningen *Tokyo Shimbun* att kommittén hade visat sitt missnöje över hur Japan hanterat situationen och med den japanska delegationens respons. I sin respons hade delegationen förklarat att

¹³⁹ Brasor, “Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹⁴⁰ Brasor, “Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹⁴¹ Conrad, “Remembering Asia,” 168.

¹⁴² Conrad, “Remembering Asia,” 169.

¹⁴³ Brasor, “Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

massakern inte var relevant för diskussionen om hatretorik eftersom den hade inträffat långt innan Japan hade bekräftat FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, d.v.s. år 1995. Momooka förklarade att den japanska regeringen skapade utrymme för anti-utländska känslor genom sin officiella ståndpunkt att inte vidkännas tidigare myndigheters delaktighet i massakern och att den hade varit riktat mot etniska koreaner.¹⁴⁴ Utgående från reportaget blir det tydligt att det finns både lokala såsom internationella missnöjen och krav att Japan har en skyldighet att bemöta sin historia och Kantōmassakern, även nuläget om koreanerna i landet. Men att de motarbetar reflekterar att de accepterar grymheterna och läget de nu representerar.

Författaren Naoki Kato nämndes i några nyhetsartiklar eftersom han framhåvt i offentligheten att massakerns fördomsfulla språkbruk finns kvar i Japan och att den dyker upp under kritiska och kaotiska perioder som naturkatastrofer. I *The Japan Times*, skrivet av Philip Brasor från 2014, diskuterades Naoki Katos bok ”Kugatsu, Tokyo no Rojo de” (”September; På Tokios gator”), som baserar sig på Katos tidigare bok om grymheterna som skedde efter jordbävningen 1923.¹⁴⁵ Intresset för ämnet grundade sig i att Kato bodde i Obuko-distriktet i Tokio där många koreaner bor och fick bevittnade en demonstration där deltagarna skrek ”döda koreaner”. Kato började begrunda varifrån fördomarna grundade sig vilket fick honom att skriva om Kantōmassakern utifrån ögonvittnesskildringar från privata och offentliga redovisningar och om hur litet som har ändrats på 90 år.¹⁴⁶ Kato hittade ögonvittnesskildringar som berättade hur koreaner dödades men även sådana som visade att det fanns även japaner som riskerade sina liv för att beskydda koreanerna. Kato beskrev att gärningsmännen inte såg sina offer som människor – utan de såg dem som symboler. Kato påpekade dessutom att en orsak till den antikoreanska retoriken låg i handlingar och yttranden av den japanska militärpolisen *Kenpei* under kejsartiden i dess aktioner mot den koreanska självständighetsrörelsen på den koreanska halvön och den senares vedergällningar mot *Kenpei*. Ofta dödades koreanerna av militärpolisen, medan de dåtida nyheterna aldrig förklarade orsakerna till Katos intervju från tidningen *Mainichi Shimbun* återgavs även i tidningen *The Mainichi* med ett tillägg gällande hans åsikter om ett nästan hundraårigt oföränderligt antikoreanska tankesättet i Japan.¹⁴⁷ Tidningen frågade vad hans perspektiv var om situationen och varför han tror att vissa personer rättfärdigar mördandet i sina framställningar på sociala medier. Han konstaterade i princip samma sak som vad Osaki skrev att det finns samma diskriminerande attityder och språkbruk som japanerna använder mot koreanerna. En av de orsakerna till att Kato blev intresserad av ämnet var för

¹⁴⁴ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹⁴⁵ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹⁴⁶ Brasor, ”Social Media Aids Rehashing of Historical Hate.”

¹⁴⁷ ”Ideas behind Anti-Korean Prejudice Unchanged in 100 Yrs: Japanese Author,” *Mainichi Daily News*, 7.12.2020, <https://mainichi.jp/english/articles/20201207/p2a/00m/0dm/021000c>, hämtad 6.4.2023.

att Tokios tidigare guvernör Shinataro Ishihara använde sig av termen ”sangokujin” i sitt tal 2000. Termen refererar till människor från Taiwan, Kina och Koreas penisulan och den direkta översättningen betyder ”tredjelandsmedborgare”. I talet sade Ishihara att ”(i)n the event of an earthquake, it's possible that Sangokujin will incite violence, so I want to be able to deploy the Self-Defense Forces (SDF).”¹⁴⁸ Att påstå att en jordbävning möjliggör att sangokujin kommer till hetsa till våld och att han vill ha möjligheten att utplacera självförsvarsstyrkorna, ökar onekligen oron bland invånarna och rikta den mot koreanerna och utlänningarna. Den möjliga framtidsscenario och mentaliteten gjorde att Kato förstod hur massakern kunde ske från första början, vilken påbörjade hans studier om massakern. Tidningen ställde frågan om han hade hört att Tokios metropolregering ansåg några av de konservativa gruppernas yttranden om massakern på koreanerna som hatretorik, där Kato svarade att det är bra om det finns en förändring och att man börjat identifiera förnekelse som diskriminering från högre politiska organ. Han fortsatte att det är viktigt att kunna ha en kritisk självreflektion över vad man hör och övertänka om det handlar om en diskriminerande illusion. Det handlar såvida om att personer själva bör ta ett avstånd från informationen för att analysera den och dra slutsatser och förstå innebörden av orden som används och till vilket syfte.¹⁴⁹ Men det är såklart inte ett enkelt att försöka övertyga människor, som uppfostrats till eller som har övertygande företeelser mot andra folkgrupper, att omvärdera sina åsikter och positionera sig med annorlunda perspektiv.¹⁵⁰

Tomohiro Osaki skrev 19 juni 2018 en artikel i *The Japan Times* om hur hatretorik sprids via internetsförbindelser i samband med naturkatastrofers efterdyningar.¹⁵¹ Det är inte ovanligt att det sprids rykten om att utländska invånare begått brott, i form av hatretorik. Utvecklingen av kommunikationsmedlen medför möjligheten att uttrycka sig på olika forum och tidningen uppmärksammade framförallt på Twitterinlägg. Osaki skrev artikeln dagen efter jordbävningen som drabbade Osaka-prefekturen i vilken tre människor omkommit och hundratals skadats. Efter jordbävningen ökade Twitter-meddelanden som betecknande etniska icke-japaner, särskilt koreaner och kineser, som kriminella och anklagade dem att utnyttja situationen till att utföra brottsliga handlingar såsom att råna banker och butiker.¹⁵² En av de citerade Twitter-inläggen skrev i oförtäckta ordalag att: When a quake happens in the Kansai region, there is a strong possibility of Chinese and Koreans engaging in wrongdoing. It's possible they will go after ATMs in banks and convenience

¹⁴⁸ ”Ideas behind Anti-Korean Prejudice Unchanged in 100 Yrs.”

¹⁴⁹ ”Ideas behind Anti-Korean Prejudice Unchanged in 100 Yrs.”

¹⁵⁰ Misztal, *Theories of social remembering*, 133.

¹⁵¹ Osaki, ”Different Disaster, Same Story.”

¹⁵² Osaki, ”Different Disaster, Same Story.”

Kommentarerna visar tydligt att vissa japaner nästan reflexmässigt förtalar personer av koreansk härkomst, respektive utlänningar, när det finns kaotiska omständigheter efter jordbävningar och tsunamin.¹⁵³ Speciellt den andra kommentaren påminner starkt om ryktena när Kantōmassakern hände då man anklagade koreanerna för att förgiftade vattenbrunnarna efter jordbävningen 1923. Det finns därmed en minneskultur som korrelerar med de tidigare fördomarna och att dessa ligger kvar i ryggmärken från nästan ett sekel sedan massakern hände. Dagens rykten avspeglar även att personerna avstår sig totalt från det historiska faktumet att dåtida ryktena förorsakade att japanerna jagade efter koreanerna i området, vilket resulterade i en massaker. Kortfattat finns det ett repetitivt mönster och att minnet är en kvarleva som lever vidare, att beteendemönster och språkbruk återstår i Japan, vilket även journalisten Koichi Yasuda konstaterade.¹⁵⁴ Inte för alla, men det finns onekligen kvar och hurdan historieuppfattning förekommer bland befolkningen, även vilka uppfattningar man har om etniska koreaner.

Tidningen underströk vidare nödvändigheten att myndigheterna skulle förvarna om grundlösa rykten på internet och att de skulle uppmana människor att inte sprida hatretorik och falsk information. Därutöver skulle uppdraget vara att förhindra spridningen av desinformation genom att granska informationskällorna och bekräfta källans trovärdighet.¹⁵⁵ I första hand riktade tidningen sin uppmaning till Byrån för mänskliga rättigheter vid Justitieministeriet och till regeringen i Osaka-prefekturen. Tidningen konstaterade även att hatretoriken och förnekelsekulturen på sociala medier förvisso hade bemötts med kritiska inlägg och kommentarer vilket enligt tidningen är ett tecken på att det inte är fråga om en generell tendens i Japan eller att alla japaner skulle ställa sig bakom den. Vidare uppmanade myndigheterna läsarna att man skulle rapportera om såg främlingsfientliga kommentarer på sociala medierna. Journalisten Koichi Yasuda förklarade vidare i samma tidning hur de grundlösa informationerna kan leda till en splittring i samhället och att viss befolkningsgrupp får en identitetsstämpel som ”fiende” av allmänheten. Det som tydligt framgår i artikeln är existensen av ett specifikt ”post-disaster, hate speech” väcker misstänksamhet och kan ytterligare öka risken för att utländska invånare skadas eller utsätts för diskriminering.

I en opinionsundersökning som gjordes efter jordbävningen och tsunamin 2011 framgår att 80 procent av de som besvarade trodde på de falska ryktena att utlänningar begick brott efter naturkatastrofen.¹⁵⁶ Studien utfördes av professor Kwake Kihwan vid Tohoku Gakuin universitetet i september och

¹⁵³ Osaki, ”Different Disaster, Same Story.”

¹⁵⁴ Osaki, ”Different Disaster, Same Story.”

¹⁵⁵ Osaki, ”Different Disaster, Same Story.”

¹⁵⁶ ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake.”

oktober 2016.¹⁵⁷ *The Mainichi* beskrev att Kihwan hade skickat sin enkät till ungefär 2 100 personer mellan åldrarna 20 och 69 i Sendais kommunstadsdelarna Aoba, Miyagino och Wakabayashi. Områden hade drabbats hårt efter jordbävningen och tsunamin 2011 och 770 personer, det vill säga 36,7 procent av målgruppen, hade besvarat enkäten.¹⁵⁸ I enkäten kom det fram att 51,6 procent av besvararna hade hört ryktena, varav 80 procent av dem hade antingen ”i stort sätt” eller ”någorlunda”/på någon sätt (somewhat) trott på dem.¹⁵⁹ Det blir uppenbart att det finns ett underläggande problem som påverkar invånarnas förhållningssätt till rykten reliabilitet och validitet och hur man konsumerar internetets innehåll.

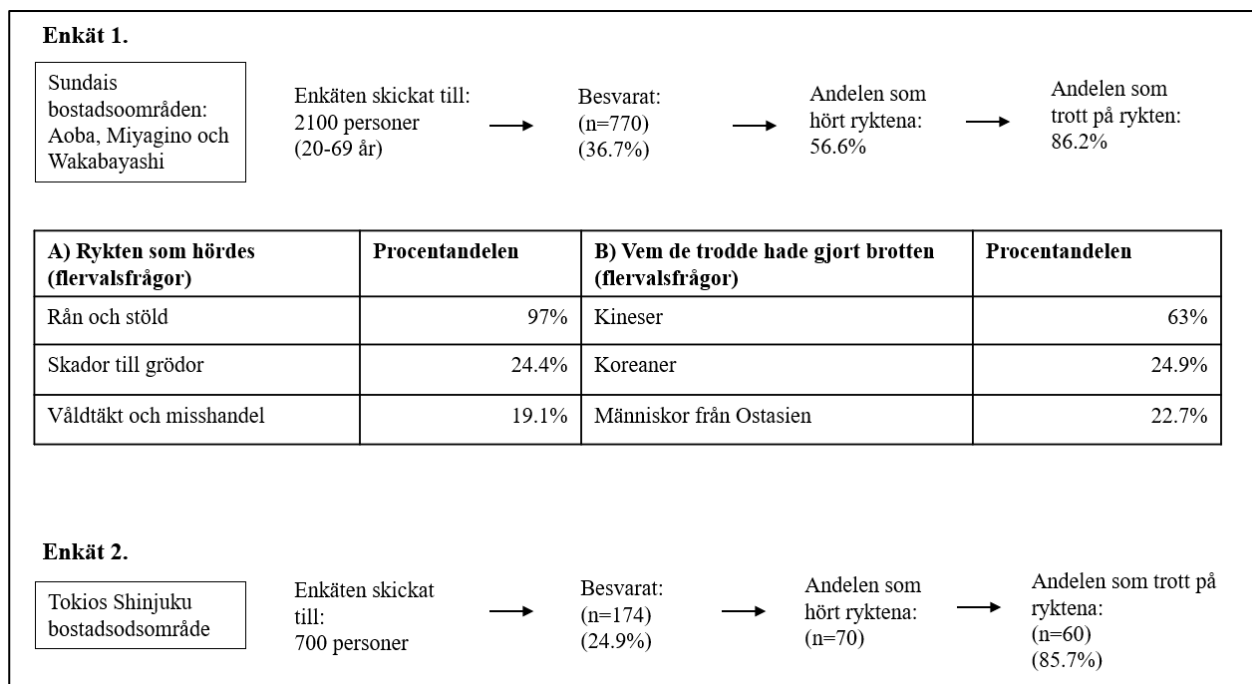
Förutom att han skickade en enkät till Suidans bostadsområde utförde han en liknande studie i Tokios Shinjuku bostadsområde, där endast 174 personer besvarade enkäteten av 700 personer. Tidningen presenterade inte lika omfattande undersökning men det kom fram att 60 personer, alltså 85,7 procent trodde på ryktena om att utlänningarna utförde brottsligheter efter 2011-års jordbävning och tsunami. Utgående från resultatet konstaterade Kihwan att det finns ett specifikt tankesätt som kan enkelt spridas i en nödsituation och att han därför uppmanar till en mera kritisk inställning till all information de stöter på under en naturkatastrof.¹⁶⁰ Vidare beskrivs i tidningen att majoriteten av människorna som hade hört ryktena från familjemedlemmar eller lokalbefolkningen, resten av personerna, d.v.s. 42,9 procent, hade fått informationen från sociala medier. Det som inte framgår i artikeln är varifrån familjemedlemmarna och lokalbefolkningen hade hört ryktena. Utgående från min tidigare analys så finns det starka indicier på att rykten hade skapats genom människornas egna fördomar sen tidigare. Eftersom det finns en viss tro bland vissa av medborgarna i Japan om en föreställd homogen etnicitet finns det orsak att inkludera i ordet ’utlänningarna’ även den koreanska minoriteten eftersom vissa inte anser dem som fullständiga japaner. För att få en tydligare översikt av Kihwans studie så har en egenkonstruerad statistik infogats, se Figur 2.

¹⁵⁷ ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake.”

¹⁵⁸ ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake.”

¹⁵⁹ ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake.”

¹⁶⁰ ”80% believed fake rumors of crime by foreigners in Japan after quake.”

Figur 2. Studie utförd av Kwak Kihwan 2016.

I två senare nyhetsartiklar från *The Mainichi* från 15 februari 2021 och *The Japan Times* från första september 2022 hade relativt liknande reflektioner som de tidigare nämnda artiklarna. I *The Mainichi* diskuterades vidare internetfenomenet, som Twitter och YouTube, som gör det möjligt att rykten och anklagelser sprids aggressivare och nämnde även Kihwnas enkätstudie.¹⁶¹ Artikelns publicerades i samband med jordbävningen den 13 februari 2021 som inträffade i nordöstra Japan och ryktena var identiska de med tidigare. Förutom koreanerna anklagades nu även svarta personer för att ha förgiftat brunnar. Med andra ord: exakt samma rykten som spreds 1923 men i ett annat format genom teknologins digitaliserade forum. I *The Japan Times* nämndes minnesceremonin för de koreanska offren i samband med att den japanska regeringen höll en årlig katastrofövning för att kunna förebygga eventuella jordbävningar när COVID-19 pandemin var aktiv. Övningen skedde på Kantōmassakerns 99:de årsdag eftersom dagen utsetts som Japans katastrofbyggande dag och inkluderade katastrofövningar för att öka allmänhetens medvetande och sprida kunskap om förebyggande åtgärder.¹⁶² Övningen baserade sig på att om det skulle finnas en tsunami eller jordbävning med magnitud 9 och tränade hur man skulle till väga. Även premiärministern Fumio Kishida deltog med en övningspresskonferens för att uppmärksamma möjliga framtida naturkatastrofer. Fastän man uppmärksammade 1923-års jordbävning i offentligheten så nämndes inga ord om massakern; den

¹⁶¹ "False Rumors Spread Again Following Recent Earthquake off Northeast Japan", *Mainichi Daily News*, 15.2.2021, <https://mainichi.jp/english/articles/20210215/p2a/00m/0na/016000c>, hämtad 12.2.2023.

¹⁶² "Japan holds scaled-back disaster drill amid COVID-19 concerns," *The Japan Times*, 1.9.2022, <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/09/01/national/scaled-back-disaster-drill/>, hämtad 9.5.2023.

enda instans som tog upp tematiken var tidningen själv vilket visar en vilja att i varje fall från tidningens sida uppmärksamma både massakern och koreanernas erfarenheter i samband med jordbävningen.

I ett senare kapitel kommer det att beskrivas hur antikoreanska organisationer sammanträffades med deltagarna på minnesceremonin för de koreanska offren.

4.2 Pro-Japan: Zaitokukai-gruppen

I en artikel uppmärksammade Bachitar Alam hatretorisk aktivism i Japan. Han konstaterade att den japanska grundlagen Japan har sedan 1945 skyddat yttrandefriheten vilket har haft som följd att Japan varit rätt oengagerad i att anta lagar som skulle reglera hatretorik.¹⁶³ Bland annat märktes en märkbar ökning av hets mot folkgrupper på bosatta koreaner i Japan i samband med landets försämrade relation till Sydkorea 2012.¹⁶⁴

Diskrimination mot koreaner är inte ett nytt fenomen i Japan, men det är inte heller ovanligt att befolkningsgrupper som stämplas som icke-japaner utsätts för diskrimination och kan uppleva obehagliga konfrontationer, både verbalt och på sociala media. Det är även viktigt att förstå sig på hur de sociokulturella och politiska situationerna påverkar beteenden och värderingarna gentemot andra folkgrupper i samhället. Samt hur detta i sin tur har ett inflytande på minneskulturens utformning, hur man betraktar sin egen historia och skapa sociala dilemman. När man läst igenom olika nyhetsartiklar blir det uppenbart att Japan har en tydlig ovilja att vidta juridiska åtgärder mot hatretorik och handha kränkningar mot minoritetsgrupper och andra folkgrupper, vilket tyder på en inbäddad kulturell rasism.¹⁶⁵ I underökningar och intervjuer har många zainichikoreaner uttryckt hur de upplevt orättvisor och diskrimination i vardagen och hur högerradikala protestgrupper som samlat sig på gatorna för att framföra sina fördomar.

När man läste igenom nyhetsartiklarna dök Zaitokukai-gruppen fram. Deras agenda består vanligtvis av den gemensamma basen i en ultranationalistisk diskurs som förespråkar nationella intressen. Inte minst är ett av gruppens största mål att utesluta långvariga koreanska invånare i Japan. Deras motivation till det är att de anser att koreanerna drar fördel av Japans välfärds- och skattesystem som

¹⁶³ Alam, ” The emergence of anti-hate speech activism in Japan,” 17.

¹⁶⁴ Alam, ” The emergence of anti-hate speech activism in Japan,” 18.

¹⁶⁵ Mac an Ghaill, Máirtín. *Contemporary Racisms and Ethnicities: Social and Cultural Transformations* (Buckingham: Open University Press, 1999) 56.

en följd av ett särskilt permanent uppehållstillstånd som beviljas till dem.¹⁶⁶ Självaste namnet på rörelsen är förkortning på "The Association of Citizens against the Special Privileges of Zainchi", vars yttersta mål är att upphäva i deras mening "orättvis" lagstiftning och att avskaffa "Special Act" av immigrationskontrollen vilken ger etniska koreaner en särskild status för att bosätta sig i Japan. Man kan kortfattat definiera gruppen som rasistisk, där de organiserar aggressiva, våldsamma och främlingsfientliga möten med hatretoriska och fördomsfulla förtal.¹⁶⁷ Man kan påstå att de reflekterar en djupgående fördomsfull sida av japanska befolkningen, som är starkt influerat av nostalgi, som manifesterats synligt.¹⁶⁸

Ryuta Itagaki samt Xavier Robillard-Martel och Christopher Laurens blottlägger i sina vetenskapliga studier existensen av ett ärftligt rasistiskt förtryck i Japan sedan kolonialiseringstiderna och hur den ger innehåll för samtida diskriminationerna mot de koreanska minoritetsgrupperna i Japan och hur de tar form. Robillard-Martel och Laurens analyserar hur fanatiska diskurser och handlingar resonerar med mainstreammedia, politik och japanska kulturen, vilket framställer Japan som ett samhälle i ett mörkt ljus. De konstaterar att aktörerna bakom den fanatiska diskurs har en agenda som starkt bygger på nostalgi från Japans imperietider i kombination med historierevisionismen och granskningen i läroböckerna sedan 1990-talet där bl.a. premiärminister Shinzo Abe har haft en stor roll.¹⁶⁹ Forskarna anser att ökningen av anti-koreanska tankesätt kan ses som samtida manifestationer av underliggande strukturella verkligheter, i andra ord att det handlar om ett fortsatt förtryck och marginalisering som lever kvar i samhället.

Det som inte framfördes i materialet men vad Robillard-Martel och Laurent skrev om var att Zaitokukai-gruppen återanvänt sig av termen "futei senjin" vilket är en rasistisk benämning av den koreanska befolkningen under kolonialtiden. Benämningen utmålade en bild av upproriska koloniala subjekt och som hade en förkärlek för brottsligheter. I grund och botten vilade termen på paranoida tankesätt.¹⁷⁰ Ordet betecknade koreanerna under Kantōmassakern och verkar ha återupplivats av nutida ultranationalistiska japanska grupper när de syftar koreaner som bor i Japan. Även om termen inte framförs i de engelskspråkiga japanska tidningarna betyder det inte att termen och dess bakomliggande tankesätt skulle ha försvunnit. Detta blir uppenbart under nutida naturkatastrofer när demonstranterna skriker "döda koreaner" vilket visar med all tydlighet att det fortsättningsvis finns ett språkbruk som härstammar från tidigare fördomar och vanföreställningar över den koreanska

¹⁶⁶ Alam, "The emergence of anti-hate speech activism in Japan," 21.

¹⁶⁷ Alam, "The emergence of anti-hate speech activism in Japan," 21.

Förkortningen på japanska är "Zainichi Tollen o Yurusanai no Shimin no Kai."

¹⁶⁸ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 394.

¹⁶⁹ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 394.

¹⁷⁰ Robillard-Martel och Laurent, "From Colonization to Zaitokukai," 393.

minoriteten. Demonstranternas slagord kunde därför ses som en manifestation över hoppet på ett etniskt homogent land, ett eko från liknande ultranationalistiska uppfattningar från den japanska imperialismens tidevarv.

I *The Japan Times* publicerades ett fotografi som hade tagits den 19 maj 2013 där nationalistiska demonstranter marscherade med flaggor i Tokio för att protestera mot de förmenta privilegierna som koreanska bosatta i Japan innehade. Vissa demonstranter skrek även ”döda koreaner”.¹⁷¹ I fotografiet syns tydligt Japans tidigare kejserliga flagga ”den uppgående solen” som gett upphov till kontroverser om dess innebörd och syfte. En position har varit att dess användning i offentligheten anses som kränkande. För ultranationalistiska grupper såsom Zaitokukai symboliserar flaggan ett positivt och hedersamt förflutet, såsom den imperiala expansionen och den japanska flottan under andra världskriget. För förvånande symboliserar flaggan i Sydkorea det japanska imperiet och koloniala förtrycket samt påminner om de grymheter som den japanska kolonialmakten utförde gentemot den lokala befolkningen samt om krigsbrotten som skedde under krigstiderna. Några av de kritiska rösterna i Japan anser att den fortsatta användningen av den kejserliga flaggan manifesterar en oförmåga att ta itu med det förflutna medan sydkoreanska politiker har jämfört flaggan med Tysklands nazisvastika.¹⁷² Därmed finns det både interna och externa aktörer som önskar att den kejserliga flaggan skulle förbjudas. Att radikalnationalistiska grupper använder flaggan för att skrika ut extrema yttranden om att döda koreaner visar för dagens koreanska befolkning i Japan att budskapet och handlingarna från Kantōmassakern ännu lever kvar. Att vissa i Japan fördömer massakern men samtidigt använder sig av den kejserliga flaggan och använder sig av ett extremt språkbruk för att diskriminera och rent sagt använda sig av så blir det motstridigt.

I en intervju av Mei Namno från City News Department med Shin Minja, som översattes till engelska och publicerades i *The Mainichi* den 7 december 2020, frågade journalisten om Mei Namnos erfarenheter av att vara andra generationens korean i Japan.¹⁷³ I egenskap att hon varit direktör för föreningen Hosenska, vars syfte har varit att berätta historien om Kantōmassakern, tillfrågades hon även om sina tankar om massakern. Hon förklarade att hon fick insikt om den när hon i 20-årsåldern insåg att hon tillhör samma etniska grupp och kunde själv ha varit ett av offren. Att vara korean innebär för både henne och hennes familj att välja en medveten livsstil för att assimilera sig i det japanska samhället för att dölja sin etniska härkomst och identitet. Exempelvis använder hennes son

¹⁷¹ Brasor, ”Social Media Aids.”

¹⁷² ”Tokyo 2020: Why Some People Want the Rising Sun Flag Banned”, *BBC News*, 3.1.2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-50285383>, hämtad 28.4.2023.

¹⁷³ ”I want to feel in my heart Japan is home’: S. Korean activist on a history of prejudice,” *The Mainichi*, 7.12.2020, <https://mainichi.jp/english/articles/20201207/p2a/00m/0dm/019000c>, hämtad 5.5.2023.

sitt japanska namn i arbetet vilket är en vanlig strategi bland den koreanska minoriteten för att undvika att bli diskriminerade eftersom det inte är ovanligt att koreaner också har ett japanskt namn som de använder offentligt eller talar japanska på offentliga ställen.¹⁷⁴ Tidningen frågade henne vidare om föreningens agenda och om hennes arbete för Hosenki. Hon svarade att en central målsättning har varit att minska den grupp av människor som velat mörda henne, något som direkt framhäver den koreanska minoritetens otrygghet i Japan. En central milstolpe inträffade 1973 då minnesmonumentet för de koreanska massakeroffren som restes i Yokomichoparken i Tokyo. Sedan dess har Hosenki arrangerat årliga minnesceremonier på dagen då Kantōmassakern började.¹⁷⁵

I intervjun frågade journalisten även huruvida Minja uppfattar att det finns en tendens att människor samlas på sociala medier för att deklarerat att någon massaker aldrig hände. Liksom de kritiska rösterna i frågan anser även Minja att grunden till dilemmat är oviljan att möta och ta itu med sin historia. Men på senare åren har hon märkt en ökning av deltagare på minnesceremonin, även personer som ber från distans, så det har funnits positiva påföljder. Möjligtvis är detta en följd av den koreanska minoritetens större synlighet på offentliga platserna. Minja pläderar slutligen att även en person som av koreanskt ursprung skall kunna känna sig välkommen och hemma i Japan men att det krävs institutionella och kulturella reformer för att denna målsättning skall kunna uppnås. Om koreanerna skulle känna sig tryggare i Japan så skulle de säkerligen vara bekvämare att öppnare representera och tala om sin historia, men omständigheterna som nu riskerar de motreaktioner.¹⁷⁶

Eftersom många koreaner i Japan upplevt diskrimination så har icke-statliga organisationer startat rådgivningstjänster för unga zainichikoreaner bosatta i Japan för att erbjuda stöd och råd för hantera den ökade antikoreanska inställningen.¹⁷⁷ En av tjänsterna, Harehoko, startades 1 augusti 2014 av organisationen KEY (KorEan Youth) för att uppmärksamma diskrimineringen och för att medvetandegöra unga koreaner om mänskliga rättigheter. Talande är att Harehoko inledde sin verksamhet efter att den antikoreanska hatretoriken hade märkbart ökat under 2000-talet, bland annat i form av zaitokukai-gruppens antikoreanska demonstrationer utanför en koreansk skola i Tokyo åren 2009 och 2010 där demonstranterna ropade slagord som anklagande skolbarnen för att vara nordkoreanska spioner och krävde att alla etniska koreaner skulle utvisas från Japan.¹⁷⁸

¹⁷⁴ ”I want to feel in my heart Japan is home’: S. Korean activist on a history of prejudice.”

¹⁷⁵ ”I want to feel in my heart Japan is home’: S. Korean activist on a history of prejudice.”

¹⁷⁶ ”I want to feel in my heart Japan is home’: S. Korean activist on a history of prejudice.”

¹⁷⁷ Magdalena Osumi, ”Counseling Offered for Korean Youths in Japan Victimized by Discrimination,” The Japan Times, 22.7.2014, <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/07/22/national/social-issues/counseling-offered-korean-youths-japan-victimized-discrimination/>, hämtad 14.3.2023.

¹⁷⁸ Osumi. “Counseling offered for Korean Youths.”

Ryang Yong-song, en av representanterna för KEY, kommenterade att incidenterna 2009 och 2010 bevisade att Japan behöver instifta starka lagar mot hatretorik för att bearbeta landets sociokulturella dynamiker, tankesätt och ideologier. *The Mainichi* noterade vidare att över en tredjedel av 203 unga koreanska invånare som besvarade en enkät om att de antingen varit medvetna, upplevt eller varit offer för hatretorik från främlingsfientliga organisationer. Enkätens svar visade ytterligare att många koreanska ungdomar hade ändrat sina vardagliga livsstilar för att undvika hatretorik. Bland annat framgick i svaren att en del ungdomar tenderade att undvika diskussioner om Koreas och Japans historia liksom de undviker att uttrycka sina åsikter i frågan på sociala medier. Vidare avslöjades att en del av dem som deltog i enkäten hade förlorat sin självkänsla eller att de hade negativa tankar om att vara korean. Resultatet visar med all klarhet att det finns en identitetskonflikt för en person tillhörande den koreanska minoriteten i sitt etniska tillhörande och i tillvaron i Japan. Ryang själv beskrev att hatretorik kan lämna psykologiska effekter på koreanska personer vilket i sin tur skapar en sidoeffekt av internaliserad självfobi.¹⁷⁹ I så fall finns det en möjlighet att det kan försvåra koreanerna att själv ta itu med minnet av Kantōmassakern och förnekelserna av händelsen om man inte har vare sig energin eller förmågan att stå upp för sina rättigheter eller motarbeta de pågående diskriminationerna.

Men det finns tydligen nya grupper och föreningar bland yngre japaner som söker förändringar i japanska samhället som omedvetet tolererar diskrimination.¹⁸⁰ *The Mainichi* skrev i en artikel år 2022 om att universitetsstudenter i Tokio hade etablerat organisationen "Moving Beyond Hate" för att tackla diskrimineringen genom att genomföra konsultationer i diskrimineringsärenden och stötta de som lidit av omänskliga behandlingar. Organisationens grundare Tommy Hasegawa har en utländsk fader och japansk moder. Han berättade i intervjun att han har själv upplevt sig särbehandlas av sina studiekamrater samtidigt som han noterat att normaliserande och fördomsfulla attityder existerar och är synliga i dagens på ytan toleranta Japan. Även om de fanns japaner som inte accepterar de negativt laddade kommentarerna så är det sällan någon tar någon itu eller yttrar sitt missnöje emot dem.¹⁸¹ Hasegawas uttalanden öppnar upp för frågan huruvida det handlar om ett kulturellt drag som påverkar moraliska handlingssätt om man beslutar att inte stå upp för nedlåtande anmärkningar mot minoriteter och främlingar. Ett ökat antal av föreningar och rörelser som uppmärksammar diskrimineringen av ickejapaner och etniska minoriteter i Japan möjliggör att det finns goda hopp om att de kan ha ett

¹⁷⁹ Carol Hayes, "Cultural identity in the work of Yi Yang-ji," Sonia Ryang (eds), *Koreans in Japan: Critical Voices from the Margin* (London; New York: Routledge, 2000), 121. <https://doi.org/10.4324/9781315010946>

¹⁸⁰ "Gen Z students seeking to change Japanese society unconsciously tolerating discrimination," *The Mainichi*, 2.11.2022, <https://mainichi.jp/english/articles/20221102/p2a/00m/0na/024000c>, hämtad 5.5.2023.

¹⁸¹ "Gen Z students seeking to change Japanese society unconsciously tolerating discrimination."

positivt inflytande i samhället och förändra mentaliteten bland de etniska japanerna. Med att uppmärksamma minoriteterna, koreanerna i detta fall, och att påverka förhållningssättet gentemot dem så kan det finnas kan det leda till att de etniska japanerna tar itu med sin historia.¹⁸² Detta är dock inte någonting man kan säkerhetsställa eftersom japanerna har en sådan djupt impregnerat perspektiv på sitt förflutna, speciellt med offerhetssynen efter andra världskriget och atombombernas förödande konsekvenser.

Hetsen och hatretoriken mot etniska minoriteter i Japan har under det senaste decenniet även fått internationell uppmärksamhet. I augusti 2014 uppmanade FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering Japan att vidta åtgärder för att revidera sin lagstiftning och att införa hårdare straffrättsliga sanktioner mot hatbrottriaktade mot koreanska invånare.¹⁸³ Rita Izsak, författaren till rapporten om minoritetsproblem i Japan för FN:s råd för mänskliga rättigheter (OHCHR), förklarade i en intervju till The Japan Times varför hon pläderade för hårdare straff mot hatbrott:

“If hate incidents are not tackled quickly and effectively, targeted groups may experience permanent damage to their self-esteem and sense of belonging within their societies,” she warned. “If you look at genocide . . . the first stop in this line is always hate speech.”¹⁸⁴

Avsikten med rapporten är att öka medvetandet om förekomsten av hatpropaganda och diskriminering av etniska minoriteter såväl i Japan som på ett globalt plan. Enligt Izsak borde Japan se över skolornas läroplan och inkludera minoritetsgrupperna historia samt samla in demografiska data om landets etniska minoriteter. Hon hade själv märkt i sin efterforskning att koreaner eller koreanska medborgare sällan diskuteras om och att gruppens osynlighet borde tacklas genom ha en diskussion om vem det är fråga om.¹⁸⁵ Hennes argument baserar sig i att den bristfälliga utbildningen om etniska koreaner bidrar till ett samhälle som tolererar hatpropaganda och leder till ett orättvist behandlande av vissa samhällsgrupper. Sist men inte minst konstaterar hon att koreanerna är uteslutna från att delta i det politiska livet eftersom de får varken rösta eller arbeta för regeringen. Att inte kunna delta i den politiska offentligheten försvårar arbetet för att öka minnesdiskursens pluralism och att framhäva sin historia som Kantōmassakern.

¹⁸² Misztal, *Theories of social remembering*, 62-63.

¹⁸³ Shusuke Murai, "U.N. Rapporteur Urges Japan to Consider Law Banning Hate Speech," The Japan Times, 8.2.2016, <https://www.japantimes.co.jp/news/2016/02/08/national/social-issues/u-n-rapporteur-urges-japan-to-consider-law-banning-hate-speech/>, hämtad 13.2.2023.

¹⁸⁴ Murai, "U.N. Rapporteur Urges Japan to Consider Law Banning Hate Speech."

¹⁸⁵ Murai, "U.N. Rapporteur Urges Japan to Consider Law Banning Hate Speech."

5. Visuella representationer

Kapitlet är dedikerat till synligheten av Kantōmassakern i Japan och under vilka omständigheter de utförs. Visuella representationer som ceremonier, minnesstunder och andra sätt är effektiva metoder för att i fortsättningen kunna minnas händelsen i ett större kollektivt samband bland koreanerna. Vad som kommer att diskuteras är de olika minnestunderna och ceremonierna som finns i Japan. Viktigt i nyhetsartiklarna är hur Tokios nuvarande guvernör Yuriko Koike har förhållit sig till massakern. I samband med minnesceremonierna har det funnit antikoreanska protester bredvid ceremonin som beskrivs. Vidare kommer avhandlingens kapitel att framföra serien Pachinko som gestaltat jordbävningens förlopp som ledde till att koreanerna i Kanto kom att avsiktligt dödas.

5.1 Minnesceremoni för koreanska offren och Yuriko Koike

I nyhetstidningarna fanns det efter 2017 en konsekvent upprepning av den årliga minnesceremonin som hållits för koreanerna som dog i massakern 1923. Under ceremonin som årligen arrangeras den första september, dagen då jordbävningen skedde och massakern började, hedras minnen av offren i Tokio. Mer specifikt hålls evenemanget traditionsenligt i Yokoamicho parken i Tokios Sumida distrikt.¹⁸⁶ Evenemanget arrangeras av en kommitté bestående av medborgargrupper. . En av dessa är ”Niccho Kyoki”, det vill säga Japan-Korea associationen. Under evenemanget hedras offren bland annat med en traditionell koreansk dans som framförs av dansare i koreansk folkdräkt. Artikeln menar att dansen framförs för att tröstaoffrens själar.¹⁸⁷ Tillsammans med dansen och folkdräkten representerar de koreanernas kultur. Genom åren har många av tidningarna använt sig av fotografier av de koreanska dansarna.

År 2017 började uppmärksamma massakerns minnesceremoni i tidningarna eftersom Tokios Guvernör Yuriko Koike avbröt den långa traditionen där tidigare guvernörerna brukade skicka sina kondoleanser till minnesceremonin för att hedra de koreanska offren av massakern. Yuriko Koike har

¹⁸⁶ ”Tokyo jointly marks ’23 quake and ’45 air raids but Koike skips tribute to murdered Koreans,” The Japan Times, 1.9.2017, <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/09/01/national/koike-skips-sending-tribute-koreans-murdered-chaotic-aftermath-1923-quake/>, hämtad 13.4.2023.

¹⁸⁷ ”Tokyo jointly marks ’23 quake and ’45 air raids but Koike skips tribute to murdered Koreans.”

varit sedan 1992 involverad i Japans politik och invaldes 2016 till Tokios första kvinnliga guvernör och återinvaldes till samma position 2020.¹⁸⁸

The Japan Times och *The Mainichi* har rapporterat om att Koike valt att inte följa traditionen av att hedra de koreanska offren. Sedan 2017 har tidningarna *The Japan Times* och *The Mainichi* rapporterat om Koikes frånvaro i ceremonierna och passiva attityd mot massakern och vartenda år har hon uttryckt sin åsikt gällande offren, vilket haft en förnekade ton. I samma artikel skrevs det att stället för att själv delta i ceremonin läste Tokios viceguvernör Tatsumi Ando hennes meddelande där Koikeutlovade att "make the utmost efforts to create adequate anti-disaster measures to make Tokyo a place where everyone can live with a sense of security." Med andra ord lovade Koike att satsa på befolkningens säkerhet genom förebyggande åtgärder för att förhindra nya katastrofer, men i meddelandet erkände hon inte att massakern hade ägt rum. Hon argumenterade för att hon valde bort den aspekten för att hon skulle fira minnet av offren i ceremonin. Om man läser mellan raderna i hennes argument blir det tydligt att hon antingen är skeptisk till händelsen eller förnekar den totalt. Genom att förminska händelserna behöver Japan inte erkänna sin involvering i massakern eller ta på sig skulden för den. I mars 2017 under Tokios metropolmöte kom Toshiaka Koga, medlem i LDP, att ifrågasätta det resta minnesmärket över massakern med texten "The precious lives of over 6,000 Koreans were claimed". Koga påstod att det finns lite bevis för att stöda dödsiffran. Hans kommentar riktades till Koike och uppmanade henne att inte skicka ett kondoleansmeddelande till ceremonin, vilket hon besvarade med att hon själv tänker dubbelkolla siffran och utgående från det ta beslutet. Redan under mötet hade hon erkänt att hon tvekade att skicka meddelandet till ceremonin, eftersom det enligt henne finns många olika synpunkter kring hur många koreaner som mördades.¹⁸⁹ Koike argumenterade ytterligare för att hon i stället vill betyga aktning/respekt för alla offer i jordbävningen.¹⁹⁰

Även om det exakta dödsantalet är svårt att fastslå så finns det fortfarande bevis och vittnesmål som legitimerar att polisen och militären medvetet utförde japanska auktoritetens befallningar.¹⁹¹ Tidningen *The Mainichi* beskrev att Koikes senare beslut att inte skicka en elege kan tolkas som revisionism i hennes historieförståelse.¹⁹² Senare fortsatte hon att vara kritiskt inställd till massakern, vilket har kritiserats starkt av den koreanska befolkningen. Hur hennes val har bidragit till den

¹⁸⁸ Tokyo Metropolitan Government, "Profile," <https://www.metro.tokyo.lg.jp/english/governor/profile.html>, hämtad 13.5.2023.

¹⁸⁹ "Tokyo jointly marks '23 quake and '45 air raids but Koike skips tribute to murdered Koreans."

¹⁹⁰ "Tokyo governor rapped for failing to send eulogy to 1923 Korean massacre victims," *The Mainichi*, 2.9.2017, <https://mainichi.jp/english/articles/20170901/p2a/00m/0na/017000c>, hämtad 18.4.2023.

¹⁹¹ Ryang, "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923," 743.

¹⁹² "Tokyo governor rapped for failing to send eulogy to 1923 Korean massacre victims."

japanska minneskulturen på ett politiskt plan samt verifierat tonen inom högerpolitiken och deras sätt att omtolka både koreanska och japanska befolkningens minnen har även kritiserats. Genom att göra så förminskar man den koreanska minoritetens traumatiska minnen och skuld känslan hos japanerna, vilket vidare förstärker en revisionistisk minneskultur i Japan och skapar spänningarna i de transnationella relationerna.

Under de sex åren som Koike valt att inte skicka en elege för att erkänna de koreanska offren har beslutet mötts av en stark reaktion bland arrangörerna och den koreanska befolkningen. När hon första gången 2017 slutade skicka meddelanden till ceremonin kritiserade ordförande för den koreanska ceremonin och organisatören för kommittén Yasuhiko Miyagawa Koike för att inte visa empati för familjerna och andra berörda. Likaså ansåg Miyakawa att det handlade om ett medvetet val, vilket kunde tolkas som att Koike själv har underliggande fördomar mot koreaner.¹⁹³ Kommittén uttryckte vidare sitt missnöje om att Koike konstaterade att alla var offer i jordbävningen, att jämföra de som förlorade sitt liv i jordbävningen med de som mördades gick enligt dem inte.¹⁹⁴ Samma år uttryckte Hideo Akashi, generalsekreteraren för ”Japan-Korea associationen Tokio federationen”, sitt missnöje med Koike. Han ville få svar på varför de inte fått en logisk förklaring från den offentliga förvaltningen som Koike representerar och hur hennes handling kunde förstås som att hon valt att placera sig i en historisk revisionism och främlingsfientlighet¹⁹⁵ I samma tidningsartikel förklarades hur man i den japanska tidningsskriften *Mainichi Shimbun* intervjuade en tidigare metropols guvernörstjänsteman, vars namn inte nämndes, och nuvarande Chuo Universitetsprofessorn Nobou Sasaki. Sasaki förklarade att hennes agerande kunde försvåra de diplomatiska relationerna i samband med att Japan skulle organisera OS 2020. Förutom oron för diplomatin lyfte han även att en av orsakerna bakom Koikes agerande kunde vara att regeringskommittén ansåg att det fanns en koppling mellan ceremonins arrangörer och Nordkorea, men inga tidningsartiklar har bekräftat misstanken som fanns/kopplingen¹⁹⁶ Även om hennes beslut mottogs med kritik, så fanns det även de som stödde hennes agerande.

När Koike andra året skippade att skicka meddelandet till ceremonin ökade oron om förnekelse, hur det påverkade koreanernas upplevelser och vilken betydelse det hade för deras etniska identitet. Bland dem som uttryckte sig kritiskt var Kim Do Im, en etnisk koreansk kvinna av andra generationen, bosatt i Japan. Nyheten är skriven i *The Mainichi*, men originaltexten är skriven av Kentaro Mori på

¹⁹³ Toru Horiguchi, ”Memorial for Korean victims of 1923 massacre held amid Koike controversy,” *The Mainichi*, 2.9.2017, <https://mainichi.jp/english/articles/20170902/p2a/00m/0na/013000c>, hämtad 18.4.2023.

¹⁹⁴ ”Tokyo jointly marks ’23 quake and ’45 air raids but Koike skips tribute to murdered Koreans.”

¹⁹⁵ ”Tokyo governor rapped for failing to send eulogy to 1923 Korean massacre victims.”

¹⁹⁶ ”Tokyo governor rapped for failing to send eulogy to 1923 Korean massacre victims.”

japanska för *City News Department*. Kim Do Im var fem år gammal när jordbävningen skedde och minns hur hennes mamma berättat hur hennes morbror försvann under händelseförloppen. Själv antar Kim Do Im att han hade involverats i händelserna och potentiellt blivit ett offer.¹⁹⁷ Han var en 33 år gammal civilingenjör bosatt i Gunma prefekturen. Efter jordbävningen sökte han efter en underordnad som hade tappats bort, även om hade blivit varnad om att koreaner dödades. Han återvände aldrig. Efter massakern fick Kim mardrömmar om att hon skulle bli nedhuggen av ett svärd när första september närmade sig. Efter andra världskriget fanns det även andra rykten om att japanska soldater som skadat sig på den koreanska penninsulan sökte efter hämnd, vilket ökade hennes rädsla. Men trots sina erfarenheter och trauma så konstaterade hon att hon inte bär illvilja mot japaner, utan önskar att man kunde skapa ett samhälle som kan möta sin historia och arbeta för en ömsesidig acceptans av det förflutna. För henne handlar det om att man har en skyldighet att minns offer från tidigare händelser, oberoende vilket land det handlar om. I Japan är det som sagt inte ovanligt att koreaner eller främlingar bemöts av fördomar eller utsätts för diskriminering. När Kim Do Im har följt med hets mot etniska koreaner och hur media spridit falska nyheter så påminns hon om den missinformation som skedde efter jordbävningen. Det finns som sagt ett fortsatt hat mot koreaner som lever fortfarande kvar i de sociokulturella och politiska sammanhangen i samhället. Kim kommenterade även Koikes svar ”things as that are for an historian to unravel” då en journalist frågade henne om hon var medveten om att massakern erkänts av den centrala regeringen. Trots att det funnits bekräftade uttal av historiker från tidigare.¹⁹⁸ Kims kommentar var att regeringen inte bemött historien, och att det verkar som om Koike förnekat att massakern överhuvudtaget skett.

När man läste av nyhetsartiklarna sedan 2017 av *The Japan Times* och *The Mainichi* så upprepades somliga teman som Koikes uttalanden om att hon ser jordbävningens offer neutralt och valt att inte lyfta fram koreanerna som mördades. Men det fanns även enstaka skildringar man kunde ta fasta på i nyhetsartiklarna. Som tidigare nämnt fanns det en intervju med Kim Do Im från 2018, men samma år skrev *The Japan Times* två reportages där Koike uttryckte sig under en presskonferens att avhålla sig från att skicka kondoleanser till koreanska minnesceremonin. Istället skulle hon delta på en buddistminnestund för jordbävningens offer.¹⁹⁹ Andra artikeln som skrevs samma dag som minnestunden beskrev hur metropolstjänstemännen och hur kungliga familjens prins Fumihito, den yngre sonen till kejsaren Akihito och kejsarinnan Michiko, samt hans fru, prinsessan Kiko deltog i

¹⁹⁷ ”Tokyo Gov. Skips 1923 Korean Massacre Anniv. Eulogy for 2nd Year, Raising Denial Worries”, *Mainichi Daily News*, 1.9.2018, <https://mainichi.jp/english/articles/20180901/p2a/00m/0na/019000c>, 3.4.2023.

¹⁹⁸ “Editorial: Koike obliged to confront 1923 massacre of ethnic Koreans,” *The Asahi Shimbun*, 2.11.2022, <https://www.asahi.com/ajw/articles/14757972>, hämtad 6.5.2023

¹⁹⁹ ”Tokyo Gov. Skips 1923 Korean Massacre Anniv. Eulogy for 2nd Year.”

beröra koreanerna som bor i landet. Enligt Yamaguchi vore ideologin bakom namnet är kopplat till att understöda alla medborgarnas gemensamma intresse – Japan, vilket han motsätter sig starkt med motargumentet att alla har varierande intressen och situationer så det är omöjligt att det skulle finnas en självklar nationellt intresse. Om man tar ett steg längre så är värdering beroende av erfarenheter, oavsett om de är individuella eller kollektiva, ekonomiska eller kulturella situationen som påverkar hur man positionerar sig i relation till politik och ideologier.

I enlighet med hans tidigare anmärkning ser han liknande problematik med Koikes parti och människorna som stöder rörelsen. Som kapitlet redan tidigare nämnde nekade hon att påskrivna ett meddelande för de koreanska offren vilket reflekterar hennes politiska värderingar och vilket historiskt minne som prioriteras. För Yamaguchi blir det ett dilemma eftersom Tokio har tendenser att uppleva jordbävningar. Man måste därför bemärka masspsykologins natur vid sådana händelser och man behöver det i beaktande inför framtida naturkatastrofer. Att kunna studera hur en massaker kan ske efter en jordbävning och hur både aktörer och auktoriteten tar snabba åtgärder är en viktig lärdom. Utgående från hur de senare jordbävningarna fick vissa japanska medborgare att reagera mot koreaner och utlänningar så realiserar dilemmat ytterligare. Koikes beslut och mängden stöd till de högerinriktade partierna riskerar att öka en radikal höger och en främlingsfientligt politisk styrka i Japan, vilket Yamaguchi instämmer. Ett intressant inslag var hur han jämförde Trumps politiska slogan “Amerika först” och “Japan först”, där han konstaterade att politiska figurer i Japan sällan attackerar i media, oavsett om personen har uttalat sig på sätt om strider emot mänskliga värderingar. Hur populär en politiker är har avsevärd betydelse för hur personen kritiserar i japansk media.²⁰⁵

Koikes handlingssätt påminner starkt om Turkiets dåvarande premiärminister Recep Tayyip Erdoğans, idag Turkiets president, politiska utlåtande om armeniska folkmordet 23 april 2014. Armeniska folkmordet skedde 2015–2016 och man har estimerat att dödssiffran är från 600 000 upp till 1,5 miljoner armenier i ottomanska riket.²⁰⁶ Än idag förnekar Turkiet sitt ansvar på folkmordet och händelsen. På en officiell nivå använder sig regeringen av flera argument, såsom; armeniska folkmordet utgör inte ett folkmord; de kunde inte ha funnits 1,5 miljoner offer eftersom demografiska studier visar att det fanns färre armenier än 1,5 miljoner i ottomanska riket före kriget; armeniska offren var färre i jämförelse med de 2,5 miljoner muslimer som dog; det finns inte bevis, och att deras död var självförvållat.²⁰⁷

²⁰⁵ Yamaguchi, ”Signs of the Far Right in Japan’s Politics.

²⁰⁶ ”Armenian Genocide - Causes and Consequences of the Genocide,” Encyclopedia Britannica,
<https://www.britannica.com/event/Armenian-Genocide/Genocide>, hämtad 3.5.2023.

²⁰⁷ Demirdijan, "A moving defence," 503-504.

Erdoğan's oföväntade uttalande anmärker minnesdagen för massmordet, ett år före hundra års minnesdagen, där han framförde kondoleanser till de armeniska offren av första världskriget. Han fortsatte med att nämna att miljontals människor av alla religioner och etniciteter förlorade sitt liv i första världskriget, vilket minimerar armeniska situationen. Han tillade att det inte var tillåtet för armenier att använda 1915 händelse som en ursäkt att kritisera och visa fiendlighet mot Turkiet, för att omvandla frågan till en politisk konflikt.²⁰⁸ Med att uttala sig på det viset tyder på Erdoğan i någon grad erkänner fakta om massmordet, men i princip är kommentaren en form av sofistikerad förnekelse genom att placera massmordet i kontexten av världskriget.²⁰⁹ Med att göra så placeras uppmärksamheten annanstans. Liksom Kantōmassakern, var armeniska folk mordet organiserat från auktoriteterna och bägge Koike och Erdoğan förnekar statens inblandning och att det fanns massmord på folkgrupperna. Med deras uttalanden synliggörs deras politiska agendor av förnekelse, speciellt när det finns klara bevis, som är faktabaserade i en historisk kontext. Men det är inte endast politiker som förnekar massmorden, utan även andra rörelser och delar av befolkningen.

År 2019 rapporterade *The Mainichi* om en annan organiserad minnesceremoni för de koreanska offren. Ceremonin organiserades den sjunde september vid Arakawa flodbädden Sumida, en stadsdelskommun i Tokio. Under ceremonin, likt den som diskuterats tidigare, så iscensattes en traditionell koreansk dans kallad för "pungmul" för att hedra offren. Enligt de som organiserade evenemanget valde de platsen för att militärtruppen under massakern mobiliserades kring området och att många koreaner kom att förlora sina liv där.²¹⁰ Förutom dans uppträdde Lee Jeong-mi som är en "zainichi" korean som bor i Japan. En av evenemangets arrangörer Masao Nishikazi som även är ordförande för den inkorporerade associationen "Housenka" kommenterade "We must not let the fact that harm was inflicted be forgotten." I en senare artikel från 2022 av *The Mainichi* kommer det fram att Housenka har arbetat med att avslöja faktumen relaterade till massakern sedan 1982.²¹¹ Eftersom man ordnade en tillställning för att minnas massakern så går det att säga att det verkar finnas en ökad aktivitet och flera aktörer som på sig ansvaret för att hålla minnet levande iden koreanska gemenskapen. Genom att anordna ceremonin på en offentlig plats får även den stora allmänheten

²⁰⁸ Demirdijan, "A moving defence," 534.

²⁰⁹ Eldad Ben Aharon, "Recognition of the Armenian Genocide after Its Centenary: A Comparative Analysis of Changing Parliamentary Positions", *Israel Journal of Foreign Affairs* 13, nr 3 (2019): 339, <https://doi.org/10.1080/23739770.2019.1737911>.

²¹⁰ "Another tribute to Korean victims of 1923 massacre to be held in Tokyo," *The Mainichi*, 6.9.2019, <https://mainichi.jp/english/articles/20190906/p2a/00m/0na/027000c>, hämtad 15.5.2023.

²¹¹ "Koreans Massacred in Wake of 1923 Earthquake Commemorated in Tokyo," *Mainichi Daily News*, 6.9.2022, <https://mainichi.jp/english/articles/20220906/p2a/00m/0na/019000c>, hämtad 3.2.2023.

möjlighet att se hur händelserna presenteras i ceremonin. Att använda sig av visuella program så kan det fånga uppmärksamheten av andra som inte deltar.

Förutom att Housenka arrangerat ett synligt evenemang med danser och musik så placerades även ett nytt monument av medborgarna i området med hopp om ett samhälle som kan leva fridfullt tillsammans²¹². Monumentets budskap riktade sig till att koreanerna medborgarna i Japan söker lika respekt. Liksom Moe Asanos kommentar ”Just as Japanese people spread and believed the rumors before taking many lives, history takes form by the actions of individuals. I want us to build a society in which a person's dignity is respected,” så anser man att det utöver erkännande behövs att alla människors värdighet tas i beaktande och respekteras i ett samhälle.²¹³

Monument har stor betydelse för både individer och kollektiva samhörigheter - minnet manifesteras fysiskt. Peter Aronsson har skrivit specifikt om deras funktion för minnet och i större sammanhang. Enligt honom tycks bägge monument och minnesstunder ha en drivkraft för människors längtan efter historia, varav monumenten som fysiska och tredimensionella objekt bidrar till synligheten av historia.²¹⁴ Monument blir alltså en fråga om jämlikhet och att alla skall synas. Aronsson frågar varför historia är viktigt? Hans svar är att människor behöver och söker till sina rötter, vilket bidrar till både ett identitetsskapande och identitetsbärande.²¹⁵ Man bör även inkludera att interaktion är avgörande för att sammanhålla kollektiva minnen, ett bra exempel här är minnesceremonierna som tidigare nämnts. Historia skapar identitet, bidrar till det kollektiva minnet och visar sig i traditioner, men den bärande faktorn är i en identitet är det gemensamma. Det kollektiva minnet behövs eftersom det förflutna formar samtidens relationer med andra grupper. Man identifierar sig som ett sällskap, avgränsat mot andra; vi mot dem. Andra grupper vill producera sin version av historien för att legitimera sig och för att få en tydligare gemensam identitet.²¹⁶ Koreanska minoriteten har länge varit en nedtystad folkgrupp i Japan, så deras initiativ för att producera och reproducera minnen för massakerns offer, deras förfäder, kunde ses ett sätt att få framgång med att få gehör och kräva försoning.²¹⁷

Om man endast fokuserar på etnicitet så sker det för det första en dialektisk växelverkan mellan skillnader och likheter inom identitet som grundar sig i kulturella differentieringar och minnen. För det andra innebär etnicitet om delade meningar, varav kultur produceras och reproduceras vid

²¹² ”Another tribute to Korean victims of 1923 massacre to be held in Tokyo.”

²¹³ ”Koreans Massacred in Wake of 1923 Earthquake Commemorated in Tokyo.”

²¹⁴ Aronsson, *Makten över minnet*, 34–35.

²¹⁵ Aronsson, *Makten över minnet*, 47.

²¹⁶ Aronsson, *Makten över minnet*, 71–72.

²¹⁷ Assmann, *Memory in a Global Age*, 28.

interaktioner, vilka är också situationsbundna. Slutligen är etnicitet både individuella och kollektiva, internaliserade och 'externaliserade' i sociala interaktioner, vid kategorisering av andra, the Other(s), vilket är en central del i självidentifiering inom internationalisering av en person.²¹⁸ Man skulle kunna påstå att minnesceremonierna förstärker deras önskan om att upprätthålla deras historiska minne och kultur. Det är en del av deras kollektiva identitet, kopplat till sin härkomst.

I kommande kapitel har avhandlingen undersökt anti-koreanska rörelser som protesterat ljudligt när den koreanska minnesceremonin hållits. I korthet handlar det om när tvåsidiga minnen kolliderar på samma ställe, varav ena gruppen hedrar offren och andra förnekar offrens existens.

5.2 Anti-koreanskt budskap på minnesceremonin

När 2020:s minnesceremoni ordnades i Tokios Yokomichoparken behövdes det nya organiseringsarrangemang eftersom COVID-19 pandemin bröt ut tidigare under året. Eftersom man inte kunde tillåta allmänna deltagare under ceremonin så kom händelsen att ske virtuellt, vilket bägge *The Mainichi* och *The Japan Times* skrev om. Med vad som inte rapporterades i de engelska tidningarna var konflikterna under minnesceremonin 2019 mellan ceremonins deltagare och konservativa organisationer som motsatte sig evenemanget.²¹⁹

The Japan Times skrev om de tidigare årets konflikter och hur det kom att påverka arrangemanget av minnesceremonin i parken 2020 och hur en annan ceremoni för Kantōs jordbävningsoffer hölls bredvid de som hedrade de koreanska massakeroffren. Nyhetsartikeln använde sig av japanska tidningen *Asahi Shimbuns* inlägg från 12 januari, där Naoki Katos publikation om Kantōmassakern i samband med de nya kravet på organisationer som vill ordna minnesstunder av Tokios metropolguvernör.²²⁰ För att evenemang skulle kunna hållas behövde organisationerna tillstånd från stadsparkens auktoritet samt lova att de inte tillåter någonting som kunde ingripa parkens förvaltare. Om kraven inte kan hållas har parkens förvaltning auktoritet att avbryta alla sorters tjänster och om organisatörerna motsätter sig befälet finns risken att framtida tillåtande att använda parken upphävs. Enligt Kato formulerades löftet med tanke på den koreanska minnesceremonin.²²¹

²¹⁸ Richard Jenkins, *Rethinking Ethnicity*, 2nd ed. (Los Angeles, Calif.; London: SAGE, 2008), 48.

²¹⁹ "Tribute in Tokyo to Korean Victims of 1923 Massacre Streamed Online amid Pandemic," *Mainichi Daily News*, 2.9.2020, <https://mainichi.jp/english/articles/20200902/p2a/00m/0na/005000c>, hämtad 16.3.2023.

²²⁰ Philip Brasor, "Tokyo Caught in a Bind over Restrictions Placed on Park Demonstrations," *The Japan Times*, 27.6.2020, <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/06/27/national/media-national/tokyo-coronavirus-park-demonstrations/>, hämtad 16.3.2023.

²²¹ Brasor, "Tokyo Caught in a Bind over Restrictions Placed on Park Demonstrations."

Sedan 2017 började en annan grupp att hålla en egen minnesceremoni till synes för de japanska jordbävningsoffren i Kantō 1923, vilket ordnades i samma park samtidigt som den koreanska minnesceremonin. När ceremonin hölls 2019 använde sig gruppen av högtalare och sände påståenden om att en koreansk massaker efter jordbävningen inte hade ägt rum. Budskapet som sändes i stället var att koreanska invånarna som hade plundrat och mördat japanerna, vilket ledde till sammandrabbningar mellan grupper och att en individ arresterades som följd. *The Mainichi* skrev att gruppen för den andra ceremonin var koreanska organisationer, samt ”Kanto Daishinsai no Shinjitsu wo Tsutaeru Kai, Soyokaze” (”Soyoke, en association för att berätta sanningen om Kantōmassakern”).²²² Man ansåg att bägge arrangörerna var skyldiga för deras deltagares handlingar, *The Japan Times* fortsatte skriva att om löftet skulle ha varit i kraft skulle de ha brutit mot det och riskerat att evenemangen inte skulle få hållas i parken i fortsättningen. Det kom senare fram, enligt Kato, att det var vad den andra gruppens arrangörer hade avsett med sitt evenemang. De erkände offentligt att de ordnat sin tjänst för att störa koreanernas minnesstund och att få minnestunden förbjuden i framtiden.²²³ Den andra gruppens kommentarer ansågs som hattretorik enligt metropolska mänskliga rättigheternas förordning.²²⁴ *The Mainichi* skrev att året efter fanns det inga större sammandrabbningar mellan grupperna, men att de konservativa organisationerna fortfarande höll sin demonstration bredvid minnesceremonin. .

Att något som kan kategoriserades som hattretorik ägde rum under ett evenemang, anordnat till minne av massakerns offer och de etniska koreanerna i Japan, ger skäl att tro att organisationen inte endast förnekat massakern, utan att det även handlar om diskriminering mot koreaner. Man kan fråga sig vilken relationen det finns mellan Koikes politiska ställningstagande och deltagarna i samlingen som demonstrerar emot minnet av massakern. Är händelserna är oberoende från varandra? Oavsett om kopplingen finns, så reflekterar deras agerande individer i en gemenskap med ett visst sorts underrättelse, samt samhällsreflektion av medborgarna. Deras agerande reflekterar även hur japanska koreanerna bemöter motstridigheter i sättet de valt att minnas händelsen som en kollektiv gemenskap. Att de fortsättningsvis står inför en politisk och sociokulturell kamp för att få massakern, sina förfäders historia och deras kollektiva minnesarv erkända, skapar ett starkare behov av att arrangera fysiskt visuella arrangemang kopplade till historisk och samtida representation etnisk koreanska

²²² ”Tribute in Tokyo to Korean Victims of 1923 Massacre Streamed Online amid Pandemic.”

²²³ Brator, ”Tokyo Caught in a Bind over Restrictions Placed on Park Demonstrations.”

²²⁴ ”Tribute in Tokyo to Korean Victims of 1923 Massacre Streamed Online amid Pandemic.”; Engelska termen är “metropolitan human rights ordinance”.

upplevelser i Japan.²²⁵ Ordförande för ”Niccho Kyokai”, Yasuhiko Miyagawa, uttryckte en önskan om att uppnå vänskap och tillit både mellan människor i Japan och mellan grannländer.

*The tragedy came against the backdrop of discrimination against Korean people in Japanese society at the time. We hope that friendship and trust can be built between the people of Japan, South Korea and others on the Korean Peninsula.*²²⁶

Utgående från nyheternas innehåll finns det definitivt polariserande inställningar till massakern och den japanska historietolkningen. Koreanerna som organiserar minnesstunder och andra som vänder bort blicken från massakern. De polariserande gruppernas dynamik syns tydligt i materialet och det finns säkerligen en historisk mentalitet som fortsatt att existera, där det finns en tydlig hierarki mellan befolkningens folkgrupper.²²⁷

5.3 Pachinko

En av de nyaste visuella adaptationerna som gjorts om Kantōmassakern är serien Pachinko från 2022. Serien producerades av Apple TV+ och är baserad på Min Jin Lees novell Pachinko, utgiven 2017. Pachinko handlar om en 7 generationers koreansk immigrantfamilj. Seriens skådespelare härstammar från Korea och talar koreanska i serien.²²⁸ Serien har totalt åtta episoder men det är den sjunde episoden som behandlar Kantōmassakern. Själv tittade jag på serien för att förstå handlingen och hur man valt att framställa händelsernas förlopp. När man ser på episoden är det viktigt att man granskar den kritiskt eftersom serien inte är en dokumentär. Episoden baserar sig på den riktiga händelsen, men karaktärerna är fiktiva. Men fokus ligger inte på karaktärerna – utan på vad serien representerar och vilken betydelse av innehållet är.

Själva boken inleds med repliken ”History has failed us, but no matter,” vilket hon beskriver som kontexten för den hårda tillvaron för fyra generationernas av en koreansk familj. De lever i ett rasistiskt land, förvisad till fattigdom och med diskriminerande lagar och internationella politik som gör att de upplever en konstant otrygghet och fördomsfulla anmärkningar.²²⁹ I *The Japan Times* gavs

²²⁵ Misztal, *Theories of Social Remembering*, 21.

²²⁶ ”Tribute in Tokyo to Korean Victims of 1923 Massacre Streamed Online amid Pandemic.”

²²⁷ Aronsson, *Makten över minnet*, 20.

²²⁸ ”Not Just K-Pop: Korean TV Shows Gaining US Popularity.” *Mainichi Daily News*, 21.8.2021, <https://mainichi.jp/english/articles/20210821/p2g/00m/0et/014000c>, 9.5.2023.

²²⁹ ”Pachinko’: K-Drama in an American style,” *The Japan Times*, 26.3.2022, <https://www.japantimes.co.jp/culture/2022/03/26/tv/pachinko-k-drama/?appsule=2100>, hämtad 9.5.2023.

en kort introduktion om skillnaderna mellan boken och serien. I artikeln förklaras serien ha en mera samtida känslighet och det lyfts fram att regissörerna Kogonda och Justin Chon samt författaren Soo Hugh hade rätt så stor frihet då de tillämpade och använde sig av originalverket. Serien har därmed fått en egen charm, speciellt eftersom det finns scener som inte framkommit i boken, förändringar som bokens läsare har reagerat på.²³⁰ Några av de scenerna som tillsattes var jordbävningen 1923 och hur det ledde till Kantōmassakern – mordet på koreanerna. Enligt tidningen gav förändringarna serien mera av en ”Hollywoodstil”. Hon förklarade begreppet som att man introducerade en mera glamorös, olycklig underhållning och färden till ett annat land, likt filmen Titanic, vilket lämpade sig för en större publik i Korea och Japan, samt globalt. Deras argument för omstruktureringen av berättelsen grundade sig i möjlighet till potentiella framtida säsonger. Målet med serien var att den skulle visa en traditionell, sentimental och inspirerande berättelse.²³¹

Kort sammanfattat följer man i den sjätte episoden om Kantōmassakern Hansu, en av huvudkaraktärerna, som befinner sig i Yokohama. Han arbetade för en amerikansk familj och när jordbävningen sker och i kaoset hittade han sin far död. Efter jordbävningen hjälpte han den amerikanska familjen att evakuera, men efter det andra efterskalvet miste även de sina liv. I kaoset evakuerades invånarna från stadsruinerna och bränderna, en av dem är Hansu. I berättelsen blir det klart att han föredrog att tala japanska för att inte avslöja sin koreanska identitet. Under evakuerings händelser lägger man märke till hur ryktena om koreanerna började spridas och skapade en oroväckande atmosfär både bland koreaner och japaner. I en scen ser man hur cirka 300 koreaner blivit fångar.

Hansu själv hade lärt känna Ryoichi, en japan, som kom att hjälpa honom att gömma sig för japanerna som jagade koreaner. I episoden ser man inte direkt det fullskaliga blodbadet eller tortyren som koreanerna blev offer för, men i en av scenerna ser man hur koreaner gömmer sig i en ladugård och hur japanerna tänder eld på den. Elden resulterar i koreanernas död. Utöver det visas inte mera av massakern på koreanerna, men det gav ett tillräckligt av händelserna. Eftersom narrativet följer Hansu så får man först en inblick i hur det var att vara koreanen under tidsperioden, sedan hur etniciteten var en avgörande faktor i jordbävningens efterföljder och hur etnicitet ledde till att man riskerade att falla offer för de japanska medborgarna.

I en annan nyhetsartikel av *The Japan Times* så tas Lees egen självreflektion över att vara etnisk korean och romanens skrivprocess upp. I samma artikel hade hon diskuterat med andra koreaner om

²³⁰ ”’Pachinko’: K-Drama in an American style.”

²³¹ ”’Pachinko’: K-Drama in an American style.”

deras upplevelser att var korean i Japan. När hon skrev sin bok förklarade hon att hon upplevde en form av existentiellt självttvivel när hon skrev den första engelskspråkiga romanen om upplevelsen av Japans etniska koreaner.²³² Hon tvivlade på att någon hade intresse för ämnet och var rädd för att ha arbetat länge i onödan, men överkom känslan genom att tänka att man måste känna sig som en idiot för att lyckas. Hon erkände att hennes mål inte var saklig noggrannhet, men att hon studerade personliga berättelser, etnografier och krigsdagböcker för att kunna skriva verket. Prioriteringen för henne var att uppnå en emotionell autenticitet, eftersom hon själv hade immigrerat som sjuåring från Korea till USA och var osäker på om hennes karaktärer skulle tolkas som inaktuella.²³³ För att lösa sitt dilemma och för att rätta missuppfattningar bestämde hon sig för att resa till Japan 2007 och 2011 för att intervjua koreaner i landets diaspora. Det var intressant att svaren i intervjuerna kunde tolkas som motsägande till vad de övriga tidningarna hittills hade rapporterat, eftersom de enligt henne inte såg sig själva som offer och hon kände sig dum över att ha tyckt synd om dem. Vidare förklarade de att de inte förväntade sig en ursäkt, även om deras historia varit hemsk, och förväntade inte heller att saker och ting skulle förbättras eller att någon skulle berätta sanningen om kriget. På grund av dessa känslor så har de satsat på att adapterat sig till samhället och spara pengar för att deras barn skulle kunde studera utomlands, ofta i Amerika. På basis av dessa intervjuer valde Lee att inleda boken med citatet "History has failed us, but not matter." Men för Lee var det viktigt att inte porträttera japaner som skurkar eftersom hon inte ville klandra dagens japaner för det förflutna. För henne kunde det förvärra de redan komplexa interaktionerna mellan japanerna och koreanerna. Hon är medveten om att koreanerna utsätts för diskriminering och att de därför adopterar en särskild livsstil som har diskuterats tidigare.

En av tidningarna som användes mindre i avhandlingen var tidningen *The Korean Times*, vilken krediterade Lee under en presskonferens den Koreanska vågen ("Korean wave") för det breda erkännande och uppmärksamheten hennes verk fått, respektive andra koreanska-amerikaners verk i USA.²³⁴ Förutom den koreanska vågen belyste hon även "halluy", det vill säga den ökande globala populariteten för koreansk popkultur generellt. För henne betyder det mycket som koreansk-amerikan, men betonar starkt författarna från Korea för deras uppoffringar. Författaren hoppas att den ökade populariteten gör att de yngre generationerna intresserar sig mera för sin historia genom att

²³² "'Pachinko' author Min Jin Lee on how Japan's ethnic Koreans keep beating the odds," *The Japan Times*, 4.3.2017, <https://www.japantimes.co.jp/culture/2017/03/04/books/book-reviews/pachinko-author-min-jin-lee-japans-ethnic-koreans-keep-beating-odds/>, hämtad 9.5.2023.

²³³ "'Pachinko' author Min Jin Lee on how Japan's ethnic Koreans keep beating the odds."

²³⁴ "'Pachinko' Author Min Jin Lee Credits Korean Wave for Her Success", *Korean Times*, 08.8.2022, https://www.koreatimes.co.kr/www/culture/2023/05/142_334100.html, hämtad 4.3.2023.

titta på Pachinko. Det vore ett sätt för dem att få en större insikt i sin historia och varifrån deras identitet härstammar.²³⁵ I ett citat formulerar hon sig så här:

”Identity is a meaningless and empty container without understanding history”.²³⁶

Lee inflikade hur Abes konservativa administration högst antagligen har försämrat de redan spända relationerna mellan etniska koreaner och japaner. För henne blir det uppenbart att de gjort koreanerna bekymrade över japaner som politiskt är lagda åt högern och ser ner på utlänningar eller de som de ser som utomstående i Japan, trots att de har japanskt medborgarskap. Hon finner det absurt är att koreanerna i Japan anses som utlänningar, eftersom de är essentiellt kulturellt japaner.²³⁷ Det blir en direkt fråga om härkomst. I tidningsartikeln skrevs det att koreanska aktivister arbetar för mera jämlikhet i landet och att de lyckades avsluta praxisen kring obligatoriska fingeravtryck år 1993. Det blir uppenbart att hennes egen etniska identitet tillför till intresset för koreanerna i Japan och att produktionen av en serie för en amerikansk publik bidrar till diskurserna om deras historia och samtida omständigheter. En sådan storskalig produktion hjälper att synliggöra dem och utmanar bilden av Japan som ett kulturellt homogent land. Att tillägna en hel episod till massakern lyfter fram händelsen och tillför en diskurs kring de dåvarande problematiska koloniala hierarkierna. Minnet har på så vis förevigats i populärkultur. Genom att serien producerades av ett amerikanskt företag nådde den en global publik. Serien introducerar Kantōmassakern för människor som inte tidigare hört om den och höjer på så vis medvetandet om händelsen. Globaliseringen och de teknologiska framstegen har högst sannolikt bidragit till representationen i koreanska minoriteten och minneskulturen. Att man i serien talar koreanska, japanska och att man kan välja att ha engelsk text, gör serien tillgänglig för flera. Även om serien är fiktiv kan den väcka intresse för koreanernas historia som vill ha svar på flera av frågorna kring händelsernas förlopp.

5.4 Hundra års dokumentärdedikation – en onämnd massaker

I Japan håller man på att producera en dokumentärfilm som kommer att handla om jordbävningen, men som tills vidare inte ännu har kommit ut. Dokumentären markerar hundra år sedan naturkatastrofen skedde. Utgående från vad *The Japan Times* skrev så nämns inte massakern i

²³⁵ ”Pachinko’ Author Min Jin Lee Credits Korean Wave for Her Success.”

²³⁶ ”Pachinko’ Author Min Jin Lee Credits Korean Wave for Her Success.”

²³⁷ ”Pachinko’ author Min Jin Lee on how Japan’s ethnic Koreans keep beating the odds.”

dokumentärfilmen.²³⁸ Varför man exkluderar massakern klargjordes inte, utan i stället koncentrerades uppmärksamheten på omständigheterna i Tokio. Dokumentären klipptes ihop av filmmaterial av tre kameramän; Toshimitsu Kosaka, Shigeru Shirai och Tatsumi Iwaoka, som lyckades fånga situationen efter jordskalvet. I en analys av filmerna fastställdes att kameramännen fångade de första fyra dagarna efter jordbävningen på film. Dagar då ryktena och massakern fullskaligt påbörjats.²³⁹ Det går såklart att undra om kameramännen inte fångade videon på massakern eller om det handlar om ett medvetet val. Det är dock intressant hur mycket uppmärksamhet japanerna lägger på jordbävningen, men där massakern mer eller mindre åsidosätts från narrativet. Om massakern med avsikt inte visas, så berättar det mycket.

²³⁸ "A documentary on the Great Kanto Earthquake of 1923 has unearthed Japan's first 'disaster footage'," The Japan Times, 24.4.2023, <https://www.japantimes.co.jp/culture/2023/04/21/films/documentary-great-kanto-earthquake-1923-unearthed-japans-first-disaster-footage/>, hämtad 10.5.2023.

²³⁹ "A documentary on the Great Kanto Earthquake of 1923 has unearthed Japan's first 'disaster footage'."

6. Slutsats och sammanfattning

När man undersökt minneskulturen av Kantōmassakern blev det uppenbart att händelsen inte fått mycket uppmärksamhet både i Japan och på ett globalt plan. Med minnesstudier har det varit möjligt att förstå relationen mellan Japans historiska bakgrund och nuläget i Japan; hur den påverkar det nationella historiemedvetandet och förnekelsens som råder bland medborgarna. Utgående från de engelska materialen, det vill säga tidningarna *The Japan Times* och *The Mainichi*, så hittades vissa teman för att kunna undersöka minneskulturen i Japan angående massakern. Även om händelsen inte är så omtalad så talade materialet ofta för sig själv.

Shinzo Abe och LDP:s granskning av läroböckernas innehåll och deras inflytande i medias census påvisar starkt en revisionistisk agenda, vilket gjort att man Kantōmassakern nämns allt mindre eller totalt redigerats bort. Detta påverkar starkt den nationella metaberättelsen, där koreanernas del av historien blir bortglömd eller tonas ned till betydelselös, därmed blir det ett ensidigt och icke självkritiskt perspektiv som betonas i historieavbildningen. I undersökningen blev det uppenbart att mitten av 1990-talet varit betydelsefull för de sociopolitiska omständigheterna och historiska narrativen i Japan, eftersom revisionismen började försvara sitt koloniala styre över Korea och därmed avbildades de som de egentliga offren efter andra världskrigets slut. Denna nationella offerhet bidrog till att medborgarna bortsåg sig som angripare under krigstiderna, där de bland annat är ansvariga för de koreanska tröstekvinnorna och Nanjingmassakern. Utgående från att Japan förnekat de krigsbrotten som varit på en större skala, så är det inte märkligt att Kantōmassakern hamnar i skuggan. Det är inte bara inom Japan som vissa grupper förespråkar och kräver att historiska narrativet blir mera mångfaldigt och presenterar en sannare historik. Japans asiatiska grannländer som Korea har begärt att Japan bemöter sin historia och erkänna de brotten som Japan ansvarat för. Därmed blir minneskulturen också transnationell.

Kantōmassakern representerar ett avvikande minne emot den dominerande metaberättelsen, vilket belyser kopplingen mellan en hegemonisk ordning och historisk representation. Denna kunde ses härstammat från Japan tid som kolonialt herravälde, där underordning och överordning dominerade starkt samhället och medborgarnas självbild. Med revisionismen, de antikoreanska rörelser som Zaitokukai, hatretoriska budskap som yttras med demonstrationer och flaggan, så blir det uppenbart att vissa förespråkar en tid när Japan var ett herravälde. Diskrimineringen från dessa tider har fortsatt och man ser dem på internet, social media och på gatorna.

När Kantōmassakern efter en jordbävning började japanska medborgare sprida falska rykten om koreanerna. I materialet framkom det att mönstret finns fortsättningsvis kvar idag. När naturkatastrofer som skett åren 2011, 2014, 2016 och 2018, har det likt jordbävningen år 1923, spridits falska rykten om att koreaner utnyttjat oordningen för att begå brott. Dessa har spridits via internetets olika sociala forum, som bland annat Twitter, och synliggör de kvarliggande fördomarna sedan ett sekel tillbaka. I en enkätstudie utförd av Kwak Kihwan 2016, bevisade att 80% trodde på de falska ryktena som spreds via diverse kommunikativa medlen. Detta visar att problemet fortsättningsvis existerar i Japan, varav man börjat begära starkare att Japan ska införa lagar för att motarbeta spridningen av diskriminerande uttal och hot.

De mest betydelsefulla sätten som man hållit minnet levande är minnesceremonin för koreanska offren i Yokoamicho parken i Tokio, vilket arrangeras av en kommitté bestående av koreanska medborgare. Tidigare hade Tokios guvernörer skickat sina kondoleanser till offren, men efter 2017 avslutade nuvarande guvernörer Yuriko Koike den traditionen. Hon har blivit starkt kritiserad över och anklagats för att bidragit till massakerns förnekelse. Hennes uttal om att alla var offer av jordbävningen är ett sätt att minimalisera massakerns offer och självaste existensen av den. Hon som en högpositionerad figur påverkar andra medborgares skepticism kring händelsen och hurvida den är sann eller inte. De koreaner som intervjuades uttryckte starkt sin besvikelse på Koike och önskade att man skulle kunna nå jämlikhet, oavsett sin etniska bakgrund, eftersom många koreaner väljer att dölja sitt ursprung. Många uppmanar sina barn att tala japanska istället för koreanska och ofta byter de till japanska namn för att undvika diskriminering. Förutom att man ordnat minnesceremonier och rest monument så har TV-serien *Pachinko* från 2022 inkluderat Kantōmassakern i en av episoderna. Eftersom serien är producerad av Apple TV+ så innebär det att händelsen representerats i en global arena.

Minneskulturen växelverkade mellan politiserade minnen och minoriteternas minne, vilken kunde förklaras som en kommunikativ och ett kulturellt minne. Med andra ord finns det ett minne som institutionaliseras ovanifrån, där granskningen av läroböckerna och medias censur framstår som en praktisk åtgärd. Det andra minne som minoriteterna representerar sker underifrån och strävar att motarbeta metanarrativet i Japan och för att inkluderas. Därmed strider olika kollektiva identiteter med varandra med sina historiska narrativ. Baserat på tidningarnas innehåll, existerade det rörelser för att motarbeta etnisk diskriminering, men det verkade inte finnas stora förändringar inom politiken för att börja erkänna Kantōmassakern. Därmed kvarstår förnekelsen fortsättningsvis i minneskulturen i Japan.

Käll- och litteraturförteckning

Myndighetskällor

Tokyo Metropolitan Government

Tidningar

Hani

Korea Times

Mainichi Daily News

The Japan Times

The Mainichi

Straits Times

Nyhetsbyråer

BBC News

CNN

Forskningslitteratur

Alam, Bachtiar. "The emergence of anti-hate speech activism in Japan: The relevance of critical race theory's sociological implications". *Paradigma: Jurnal Kajian Budaya* 10, nr 1 (2020): 17–32 . <https://doi.org/10.17510/paradigma.v10i1.377>.

Aronsson, Peter. *Makten över minnet: historiekultur i förändring*. Lund: Studentlitteratur, 2000.

Assmann, Aleida, och Sebastian Conrad. *Memory in a Global Age: Discourses, Practices and Trajectories*. Houndsmills, Basingstoke, UK ; New York, NY: Palgrave Macmillan, 2010.

Causadias, José M., "What is culture? Systems of people, places, and practices," *Applied Developmental Science* 24, nr 4 (2020): 310-322. DOI: 10.1080/10888691.2020.1789360.

Eldad, Ben Aharon, "Recognition of the Armenian Genocide after Its Centenary: A Comparative Analysis of Changing Parliamentary Positions," *Israel Journal of Foreign Affairs* 13, nr 3 (2019): 339–52. <https://doi.org/10.1080/23739770.2019.1737911>.

Erll, Astrid, *Memory in culture*, Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2011.

- Haag, Andre. "The Passing Perils of Korean Hunting: Zainichi Literature Remembers the Kantō Earthquake Korean Massacres". *Azalea: Journal of Korean Literature & Culture* 12, nr 1 (2019): 257–99. <https://doi.org/10.1353/aza.2019.0014>.
- Hayes, Carol, "Cultural identity in the work of Yi Yang-ji". Sonia Ryang (red.) *Koreans in Japan: Critical Voices from the Margin*, London; New York: Routledge, 2000. <https://doi.org/10.4324/9781315010946>
- Jenkins, Richards, *Rethinking Ethnicity*, Los Angeles, Calif.; London: SAGE, 2008.
- Lee, Jinhee. "The Enemy Within: Earthquake, Rumors, and Massacre in the Japanese Empire". *Faculty Research & Creative Activity* 58 (2008): 186–211.
- Liu, Serena. "Un-Remembering the Massacre: How Japan's "History Wars" Are Challenging Research Integrity Domestically and Abroad," *Georgetown Journal of International Affairs* (blog), 25 oktober 2021. <https://gjia.georgetown.edu/2021/10/25/un-remembering-the-massacre-how-japans-history-wars-are-challenging-research-integrity-domestically-and-abroad/>.
- Johansson, Anna, *Narrativ Teori Och Metod: Med Livsberättelsen I Fokus*. Lund: Studentlitteratur, 2005.
- Máirtín, Mac an Ghaill, *Contemporary Racisms and Ethnicities: Social and Cultural Transformations*. Buckingham: Open University Press, 1999.
- Pietrzyk, Kamilla. "Aleida Assmann and Sebastian Conrad (eds.), Memory in a Global Age: Discourses, Practices and Trajectories," *Time & Society* 23, nr 1 (2014): 127–131. <https://doi.org/10.1177/0961463X13520388>.
- Robillard-Martel, Xavier, och Christopher Laurent. "From Colonization to Zaitokukai: The Legacy of Racial Oppression in the Lives of Koreans in Japan," *Asian Ethnicity* 21, nr 3 (2020): 393–412. <https://doi.org/10.1080/14631369.2019.1575718>.
- Ryang, Sonia. "The Great Kanto Earthquake and the Massacre of Koreans in 1923: Notes on Japan's Modern National Sovereignty," *Anthropological Quarterly* 76, nr 4 (2003): 731–748.
- . "The Tongue That Divided Life and Death. The 1923 Tokyo Earthquake and the Massacre of Koreans," *The Asia-Pacific Journal - Japan focus*, 5, 2007, nr 9 (2007): 1–13.
- Saaler, Sven. "Men in Metal: Representations of the Nation in Public Space in Meiji Japan, 1868–1912," *Comparativ* 19, nr. 2-3 (2009): 27–43. <https://doi.org/10.26014/J.COMP.2009.02/03.02>.

Schäfer, Fabian, Stefan Evert, och Philipp Heinrich. "Japan's 2014 General Election: Political Bots, Right-Wing Internet Activism, and Prime Minister Shinzō Abe's Hidden Nationalist Agenda," *Big Data* 5, nr 4 (2017): 294–309. <https://doi.org/10.1089/big.2017.0049>.

Stockwin, J. A. A., och Kweku Ampiah. *Rethinking Japan : The Politics of Contested Nationalism*. New Studies in Modern Japan. Lanham: Lexington Books, 2017.

Yamada, Shōji. "What happened in the area of Greater Tōkyō right after the Great Kantō Earthquake?—The State, the Media and the People," *Comparative Genocide Studies* 3 (2012/2013.): 1–23.

Yoshida, Takashi, "Tracing victimizer consciousness: the emergence and development of war guilt and responsibility in postwar Japan" Yasuko Claremont (eds.), *Civil Society and Postwar Pacific Basin Reconciliation: Wounds, Scars, and Healing*, London: Routledge, 2018. <https://doi.org/10.4324/9781315166261>.

Ward Thomas J. & William D. Lay, "The Origins and Implementation of the Comfort Women System," (2018): 1–11. <https://www.e-ir.info/2018/12/14/the-origins-and-implementation-of-the-comfort-women-system/>

Figur 1. Minneskulturens arenor.

Figur 2. Studie utfört av Kwak Kihwan 2016.